

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelen minden hó
1-én, 10-én és 20-án

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A jogtalan elsajátításról.

Irta: Rádai Géza dr. budapesti kir. táblai tanácsjegyző, kir. ügyészségi megbízott.

Többször fordult elő a gyakorlatban, hogy a nyomozó hatóságok vagy közegek egyes olyan esetekben, midőn vagy a cselekmény tárgyi súlyának csekélysége, vagy pedig a tettés alanyi bűnösségének kisebb foka miatt igen súlyosnak találták a sikkasztás vagy lopás elnevezését, a cselekményt megfelelő tényálladék hiányában is jogtalan elsajátításnak minősítették. Ennek magyarázatát abban kell keresni, hogy a jogtalan elsajátítás eseteinek (Btk. 365, 366 és 368. §§) tényálladéka tulnyomóan a magánjogból van merítve, a nyomozó személyek pedig állandóan bűnügyekkel foglalkozván, a magánjogi kérdések körül csekélyebb jártassággal rendelkeznek; másrészt a Btk. 367. §-a szövegezésénél fogva futólagos elolvasásra tág értelmezést látszik megengedni. Nem lesz érdektelen tehát, e vétségekkel mind önmagukban, mind az egymáshoz és főleg egyéb bűncselekményekhez való viszonyukban vizsgálni s az itt jelentőséggel bíró magánjogi fogalmakat is szemügyre venni.

Némi időszerűséget ad a kérdéssel való foglalkozásnak az, hogy a lakosság részint visszatért, részint visszatérőben van azokra a helyekre, melyek katonai műveletek színhelyeül szolgáltak s az ilyen helyeken a saját haderőnk vagy ennek egyes tagjai által elhagyott, valamint az ellenséges csapatok által elszórt s azoktól zsákmányolt katonai felszerelési czikkek nagyobb mennyiségben találhatók, melyekről két m. kir. belügyminiszteri rendelet is rendelkezik.

A Btk. jogtalan elsajátítás című fejezetében négy bűncselekmény van elhelyezve, melyek mindegyike vétség. Lényegüket tekintve az első két §-ban — 365 és 366. §-okban — említettek nem tekinthetők két teljesen különböző bűncselekménynek; ezek valójukban ugyanegy jogellenes cselekménynek: a talált tárgy jogtalan elsajátításának különböző megnyilvánulásai, melyeket csak a tárgy más volta különböztet meg egymástól. A Btk. 365. §-ában körülírt bűncselekményt ugyanis bármilyen elveszett dologra nézve el lehet követni — kincs kivételével; míg a 366. § szerinti vétség tárgya

kizárólag az elvesztett kincs. Még abban tér el egymástól e két bűncselekmény, hogy míg a Btk. 365. §-a minden esetben nyolcz napos határidőt enged a bejelentésre, addig a 366. § szerint egyes esetekben t. i., ha a kutatást a hatóságnak előre bejelentették, 30 napos a bejelentési határidő. E határidőre és jelentőségükre később még visszatérünk.

I. A Btk. 365. §-a szerinti jogtalan elsajátítást az követi el, aki az általa talált idegen ingó dolgot a hatóságnak, vagy annak, aki azt elvesztette, át nem adja. Elkövetési cselekménye ennél fogva a birtokban tartás melletti át nem adás. Az a szándék tehát, hogy a találó a dolgot eltulajdonítsa, nem szükséges, hanem elég, ha a nála levő dolgot elmulasztja átadni, illetve bejelenteni. Ez a mulasztása is csak akkor büntethető, ha a találástól számított nyolcz nap már eltelt s a dolgot mégis magánál tartja. Ez alól azonban vannak mindkét irányban kivételek.

Nevezetesen: ha a találó a dolgot a nyolcz nap elteltevel sem adja át, de elfogadhatóan igazolni képes, hogy a dolgot ki akarta szolgáltatni, de ezt elfelejtette, vagy nem volt rá ideje, mert sürgős munkával igen el volt foglalva, mentesül a büntetés alól; épen úgy, mintha — ami az átadási szándék komolyságát legjobban bizonyítja — a nyolcz nap elmultával a dolgot a hatóságnak, vagy előző birtokosának önként átszolgáltatta. Viszont a nyolcz nap eltelte előtt is befejezett ez a bűncselekmény, ha a találó a dolgot elfogyasztja, eladja, vagy másképen kimutatja, hogy nem áll szándékában azt visszaadni.

Már abban is különbözik a jogtalan elsajátításnak ez az esete a lopástól, hogy nem tényálladéki kelléke az eltulajdonítási szándék. A másik eltérés abban áll, hogy a találó nem veszi el a dolgot másnak birtokából vagy birtoklatából, mert épen azért «talált dolog» az, mivel kiesett másnak az uradalmi köréből, vagyis a birtokból.

Ez az a pont, ahol a büntetőjognak eme része a magánjoggal találkozik. Lényeges tehát annak pontos ismerete, hogy milyen dolgot lehet találni, vagyis mit értünk elveszett dolog alatt. Ha ugyanis a dolog nem elveszett, az elsajátító cselekménye nem jogtalan elsajá-

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház-utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsérlés. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

titás, hanem más bűncselekmény és pedig rendszerint lopás; vagy pedig, ha a tárgy nem birtokban levő, sem elveszett dolognak nem tekinthető, elsajátítása bűncselekményt, legalább is büntettet vagy vétséget nem képez s a találó (elsajátító) csupán az esetleg megsértett rendészeti szabályok miatt kihágás czimén büntethető.

Elveszettnek az a dolog tekinthető a magánjog szerint, mely a tulajdonos hatalmából, birtokából kiesett és nem tudják, hogy ki a tulajdonosa. Ha tehát valaki elveszett dolgot talál s tudja, vagy tudnia kell, hogy ennek ki a tulajdonosa, — főleg, ha nem nyilvános helyen, hanem saját lakásán, vagy a tulajdonos lakásában illetve ahhoz tartozó helyeken — találta nem jogtalan elsajátítást, hanem lopást követ el. Ennek érdekes és gyakori esete az, midőn kéjőknél vendégeik órájukat vagy pénztárcájukat a padlón vagy valamely butoron otffejéjtik s ezt távozásuk után a kéjő eltulajdonítja. Igen gyakran találkozunk olyan esetekben is ilyen védekezéssel, mikor a panaszos azt állítja, hogy zsebéből vették ki a kérdéses értéktárgyat. E védekezés tehát figyelembe nem vehető, mert nem jogtalan elsajátításban, hanem mindenképen lopásban válik az ilyen tettes bűnössé, még ha védekezésének valóságát el is fogadják.

Épen úgy nem lehet figyelembe venni a vasutasoknak vagy másoknak, akik az állomások területéről lopnak, azt a védekezését, hogy az általuk eltulajdonított buza a vasuti sin mentén ki volt szóródva, vagy hogy a félkerék sajtot egy üres vasuti kocsisarkában találták, mert a tárgyak nem estek ki a vasúttársaság birtokából s azok elvétele lopás. Általában úgy a magánjogban, mint a büntetőjogban elfogadott szabály az, hogy a vasuti kocsikban, forgalmi vállalatok helyiségeiben, a szállodák szobáiban talált dolgok nem tekinthetők elveszetteknek, mert azok a vállalat tulajdonába mennek át, ha tulajdonosuk nem jelentkezik. Elvételük tehát lopást képez. Ezt egy esetben a kir. Curia a táncsterem padlóján felejtett tárgyra is kimondotta.

Ez esetben tehát az eltulajdonítás lopást képez.

Vannak azonban esetek, amidőn viszont az eltulajdonítás még jogtalan elsajátításnak sem minősíthető.

A magánjog szerint ugyanis bizonyos esetekben a talált dolog szabadon elsajátítható. Ily esetekben azután az elsajátítást nem is lehet büntetni. Szabadon elsajátíthatók pedig a magánjog értelmében az *uratlan ingó dolgok*. Uratlan dolgok pl. a tenger terményei, a vadállatok, — melyek alatt minden nem házi állatot kell érteni — és az elhagyott dolgok. A dolog ilyen értelemben elhagyottnak csak akkor tekinthető, ha a tulajdonos azzal a szándékkal hagyta el, hogy tulajdonjogáról lemond. Ezt vagy a tulajdonos kijelentéséből vagy pedig a körülményekből lehet megállapítani.

Nem vonhatók tehát ide uratlan dolgokul azok a tár-

gyak, amelyeket valaki menekülés közben eldob vagy pl. megsebesülve, megbetegedve nem bír tovább vinni, avagy az ilyenkor beálló gyengesége miatt, hogy könnyebben mozoghasson, kényszerűségből elhagy. Ezek nem tekinthetők olyan dolgoknak, melyek tulajdonjogáról a tulajdonos önként lemondott volna s így el sem sajátíthatók. Ebből az okból is csak helyeselhetők a m. kir. belügyminiszter 1914. évi 8076. res. és 9059. res. számú rendeletei, melyek szerint a lefolyt harcok színterén talált, valamint a laktanyákon kívül elhelyezett és a harcterről visszatérő (sebesült) katonák birtokában volt és elhagyott katonai felszerelések, edények, fegyverek, lőszerkeszítendők s az ellenségtől zsákmányolt fegyverek és felszerelési cikkek sem állíthatók ki kirakatokban vagy hozhatók forgalomba, hanem ezeket szintén be kell szolgáltatni a legközelebbi katonai parancsnokságnak.

A vadállatok elsajátítására nézve azonban több rendbeli korlát áll fenn.

Így először is nem sajátíthatók el a megfogott és őrzött, a megszelidített és a kertben vagy zárt ürben levő állatok.

A vadászati törvény (1883. évi XX. tez.) ismét korlátokat állít fel. E szerint hasznos vadakat — s ezeket sem a tilalmi időben — csak a vadászatra jogosult sajátíthat el, a dúvadakat a földtulajdonos is elpusztíthatja a saját földjén, de vadászatot ezekre is csak a vadászati jog bérelőjének beleegyezésével rendezhet. Korlátozzák az uratlan állatok elsajátítását a halászati törvény (1883: XIX. tez.), a madarakra nézve pedig az 1883: XX., 1894: XII. és az 1907: I. tezikkek. A méhrajra nézve az 1894. évi XII. tezikk rendelkezik, olyformán, hogy csak két nap mulva és csupán akkor lesz uratlan dolog és sajátítható el, ha idegen telekre száll. Ha nem száll át más telekre, bármennyi idő mulva sem sajátíthatja el jogosan más, mint a volt tulajdonos.

A nem házi állatok elsajátítására vonatkozó fent idézett szabályok megsértése természetesen, — minthogy ezek nem elveszett tárgyak, hanem mégis csak uratlan dolgok, ha egy részüknek szabad elsajátítása nincs is megengedve — nem a Btk. 365. §-a, hanem az illető kihágási rendelkezések szerint büntetendő, a méhraj elsajátításának kivételével, mert ennek, mint tényleg elveszett dolognak, jogtalan elsajátítása a Btk. 365. §-a szerint vétséget képez.

Nem követhető el továbbá jogtalan elsajátítás vétsége a birói gyakorlat szerint az uratlan dolgokon kívül az értéktelennek tekinthető igen csekély értékű tárgyakra sem s azokra nézve, amelyeket a találó jóhiszeműleg ilyeneknek vél. Az előbbire példa egy rongyos szakadozott zsebkendő, utóbbira pedig egy udvaron téglák között talált törött aranygyűrű, melyet a találó joggal hitt rézgyűrűnek. Az elsajátítás szabadságát a csekély

Ha fáj a feje ne tévovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten**. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A megszállott Albániából. — Albán lakosság várja az élelmiszer szállító hajókat.

értékű tárgyakra ki óhajtja terjeszteni az új polgári törvénykönyv törvényjavaslata, mely szerint (Bizottsági szöveg 427. §-a), ha a talált dolog értéke öt koronát meg nem halad, a találó egy év múlva megszerzi a dolog tulajdonát, amennyiben ez idő alatt az előző tulajdonos nem jelentkezik nála.

II. A Btk. 366. §-a a talált kincs jogtalan elsajátításáról rendelkezik.

A kincs annyiban különbözik más talált dologtól, hogy ez anyagánál vagy műbecsénél fogva értékes tárgy és oly régóta van elrejtve, hogy tulajdonosát ezért már nem lehet kideríteni.

A kincsre vonatkozólag az a szabály áll fenn, hogy ha értéke a 300 koronát nem haladja meg, fele a találóé, fele azé, akinek telkén vagy más helyén megtalálták; ha pedig ezt meghaladja, a találó, a hely tulajdonosa és a kir. kincstár egyforma részekben osztozna rajta. Ha a találó a kincset nem jelenti be, a Btk. 366. §-a szerinti büntetésen felül még az a joghátrány is éri, hogy jutalékától elesik; ha pedig csak tudatlanságból mulasztotta el a bejelentést, a pénzbüntetésén felül jutalékának csupán két harmadrészét veszti el s ez a rész a bejelentőt fogja illetni.

A bejelentés kétféle határidejének jelentőségére nézve ugyanazok állanak, mint a talált dolog bejelentésének nyolcz napos határidejére. A kir. Curia határozata szerint a kincstalálást nem elég a földbirtokosnál bejelenteni, hanem a hatósághoz kell erről jelentést tenni.

Még felemlítésre érdemes itt, hogy ez egyike azon három bűncselekménynek, melyek büntetése a büntető törvénykönyv szerint egyedül pénzbüntetés. (A másik kettő a becsületsértés egyszerű alakja és a Btk. 443. §-a szerinti bűncselekmény.)

Már itt megemlíthető, hogy a jogtalanul elsajátított, tehát talált vagy tévedésből birtokba került tárgynak vagy kincsnek a találótól stb. való megvétele vagy egyébkénti megszerzése, ha a további jogszerző ennek szerzőmódját ismerte, orgazdaság vétségét, ha pedig a körülményekből gyaníthatta, a Kbt. 129. §-a szerinti tulajdon elleni kihágást képezi.

III. Érdekes és gyakran tévesen hivatkozott szakasza e fejezetnek a 367. paragrafus, mely a véletlenül vagy tévedésből valakinek birtokába jutott idegen ingó dolog elsajátításáról rendelkezik.

E § részint a sikkasztással, részint pedig a csalással határos.

A sikkasztástól az különbözteti meg, hogy a dolognak a sikkasztásnál jogos uton és tudatosan kell a tettes birtokába kerülni s csupán az eltulajdonítás jogtalan, míg itt már maga a birtokbakerülés nem nyugszik jogi alapokon. Így egy esetben, midőn valaki a felváltás végett neki átadott pénz helyett kevesebbet ad

vissza s mivel ezt a sértett azonnal nem vette észre, a különbözetet magának megtartotta, a kir. Curia nem sikkasztást, hanem jogtalan elsajátítást állapított meg, mert a különbözet, melyet a tettes jogtalanul elsajátított, nem a sértett tudtával és beleegyezésével, hanem a sértett tévedésével *maradt* birtokában.

Csalást pedig csupán akkor lehet a Btk. 367. §-a szerint jogtalan elsajátítás helyett megállapítani, ha a tévedést a tettes fondorlatosan maga idézte elő.

A 367. §. szerinti jogtalan elsajátítás lényege az, hogy valaki a vétlen tévedés folytán birtokába került tárgyat megtartsa, felhasználja vagy elidegenítse.

Ilyen esetek a mindennapi életben igen sűrűn fordulnak elő, de csak kisebb hányaduk kerül a bírósághoz. Ide tartozik pl. az az eset, ha az ember az előszobában levő több kalap, bot, esernyő közül sietségében nem a sajátját veszi magához és viszi haza s ezt nem igyekszik, mihelyt tévedését észrevette, tulajdonosának nyomban visszaadni. Ha azonban az elcserélést szándékosan vitte véghez és rossz kalapja helyett tudva másnak jó kalapját teszi a fejére, lopásban válik bűnössé.

Hasonló eset az, midőn a nyájhoz idegen marha csatlakozik; ha valakihez az utcán idegen kutya szegődik s ezt hazaérve, magának megtartja, ha ugyan nem elveszett állatról van szó, mert ilyen utóbbi esetben esetleg a 365. §. szerinti bűncselekmény keletkezik. Ha ellenben a kutya nem magától csatlakozott hozzá, hanem füttyentgetéssel vagy más módon édesgette magához, lopást követett el, a mennyiben a tulajdonos udvaráról vagy háza elől csalta el, vagy különben tudja, ki a kutya tulajdonosa, ellenben a Btk. 365. §-a szerinti jogtalan elsajátításhoz bűnös az, aki egy nagyobb városban, anélkül, hogy tudná, ki az eb tulajdonosa, valamely láthatóan gondozott, örvvel és kutyajeggyel ellátott értékes kutyát fog meg és visz haza, melyről feltehető, hogy az elveszett s nem gazdátlan csatangoló állat.

Egyik többször előforduló esete az ezen §-us szerinti jogtalan elsajátításnak az is, midőn valaki a névazonosság folytán vagy egyéb hasonló okból tévesen neki kézbesített, de mást illető küldeményt megtartja. Ilyen esetekben, ha az átvételen felül valamely más jogsértő viselkedést fejt ki az átvevő, cselekménye könnyen változhatik át csalássá.

Gyakran fordul elő s e §-us alá esik az is, ha valaki pl. 10 koronányi tartozását 10 koronással akarja fizetni s tévedésből egy 20 koronás bankjegyet ad át, vagy 100 koronás tartozásáért tévedésből 6 db 20 koronást ad oda, vagy pedig a számla összegét rosszul adja össze a végösszegben egyes számjegyeket elnéz és többet fizet, mint kellene, a másik fél pedig a többletet tudva és rosszhiszeműen megtartja. Ha a rosszhiszeműség nem

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ Zsótér-bérház, Városháza mellett. (Rákóczi szoborral szemben.) ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Csendőrségi fegyvergyári kerékpárok. — Csendőrségi diszvarrógépek. — Világhírű tűnélküli pathéfonok. — Világhírű tús gramofonok. — Lemez újdonságok és kerékpár felszerelési cikkek főraktára.

Csekély havi törlesztés! • Képes főárjegyzékem díjtalan! • Csendőrségi Urak legkedveltebb bevásárlási helye.

A megszállott Albániából. — Magyar népfelkelő csapatok bevonulása Alessióba.

bizonyítható, a sértett fél kárát a másik féltől csakis magánjogi alapon, a polgári bíróság előtt, alaptalan gazdagodás czimén követelheti.

Végül e szakasz s nem a 365. §. szerint minősítette a kir. Curia annak a fuvarosnak a cselekményét, ki fát szállított és a fa lerakása után néhány nap mulva észrevette, hogy egy idegen szür maradt a kocsiján, a szürt hazavitte és felhasználta.

IV. Kiválóan magánjogi jogviszonyokat védelmez a Btk. 368. §-ában, mely utolsó esete a jogtalan elsajátításnak. E szakasz szerint ugyanis az büntetendő, aki a saját ingó dolgát, vagy másnak a dolgát ugyan, de a tulajdonos részére, attól, akinek joga van arra, hogy a dolgot magánál tartsa, elveszi.

Ahhoz, hogy e szakaszt alkalmazzassuk, tudnunk kell, kinek van ilyen joga. Ezt amellett, hogy a hasznélvezőt és zálogbirtokost maga a Btk. 368. §-a felemli, a magánjog, a kereskedelmi váltó- és csődtörvény határozzák meg.

Ilyen joga van a magánjog szerint a használatra, mint személyes szolgalmi jogra jogosultnak; ez ugyan rendszerint ingatlanok (lakásnak) a használatára szokott szorítkozni s nem esik e szakasz védelme alá; továbbá a haszonkölesönbe vevőnek — aki ingó dolgot ingyen használatra kap — a bérlőnek, aki ingó dolgot pl. kerékpárt, cséplőgépet, zongorát bérel, a nőnek, aki a hagyatékot nem köteles addig kiadni az örökösöknek, míg hozományi követelését ezek ki nem elégítették stb.; a kereskedelmi és váltótörvény szerint pedig megtartási jog illeti meg a kereskedőt kereskedelmi ügyletekből kifolyólag lejárt követeléseire nézve bárkivel szemben, le nem járt követeléseire nézve veszély esetén kereskedővel szemben.

A megtartási jog körébe sorozható a visszatartási jog is. Ez megilleti pl. azt, aki más részére az ez által adott anyagból, mint szabó, ékszerész vagy más iparos valamilyen művet, így ruhát, ékszert, stb. készít. Ezt eddig csak egyes birói határozatok mondták ki, de e szabályt a polg. törvényk. javaslata is magában foglalja.

Ez kiegészítő jelentőséggel is bír és pedig abban az esetben is, ha más módon valakinek a kijátszása meg nem torolható. Így azt a megtörtént esetet is e szakasz alá lehet vonni, midőn a kereskedő által feldolgozásra adott anyagból készített ruhákkal eljött a szabó a kereskedőhöz s a ruhákat a kapu előtt hagyta. A kereskedő valamilyen ürüggyel kiment a másik szobába, felhozatta a szabó tudtán kívül a ruhákat s ekkor visszatérve közölte a szabóval, hogy most nem veszi át a ruhákat, mert nem képes fizetni. A szabó lemenve már csak hült helyét találta a ruháknak.

A Btk. 368. §-a szerinti büncselekmény abban egyezik a Btk. 365. és 365. §-ában említett büncselekmé-

nyekkel s abban különbözik a lopástól, hogy ehhez sem szükséges az eltulajdonítási szándék, sőt abban a 365. és 366. szakaszoktól el is tér, hogy itt valójában ki is van zárva az eltulajdonítás, mert a dolgot vagy a tulajdonos veszi el, aki sajátját el nem tulajdoníthatja vagy más ugyan, de a tulajdonos részére. E cselekmény már a birtoktól való megfosztással be van fejezve.

Ez a cselekmény is tulajdonképen lopás, de nem a dolognak, hanem a dolog *birtokának* lopása. Megkülönböztetendő a Kbt. 127. §-ától, amely viszont a dolog *használatának* lopását bünteti. Vagyis a 368. §. esetében a tulajdonos állandóan meg akarja ismét tartani magának a dolgot, míg a Kbt. 127. §-a esetén csupán hosszabb-rövidebb ideig használja a tettes a dolgot s e használattal kárt okoz.

Természetesen nemcsak szorosán véve a tulajdonost, hanem a birtokost is érteni kell e vétség alanyai alatt. Pl. ha valaki bérel egy kerékpárt s azt ismét bére adja, csupán birtokosa a kerékpárnak, de ha albérlőjétől a bérelti idő letelte előtt jogtalanul visszaveszi, a Btk. 368. §-a szerinti vétséget követi el.

A Btk. 368. §-a a gyakorlatban legtöbbször zálogolás esetében szokott alkalmazást nyerni, midőn a zálogba vett dolog tulajdonosa ezt a zálogba vevőtől visszaveszi. Ha a tilosban talált állatokat behajtani igyekező csőszől a tulajdonos az állatokat eltereli s a csőszől közben megveri, a kir. Curia határozata szerint mint a Btk. 368. §-a szerinti vétség, mind pedig a hatósági közeg elleni erőszak külön-külön megállapítandó.

A kir. Curia 68. számú döntvénye szerint ide tartozik az az eset is, midőn valakinél másnak a dolgát birói foglalás alá vették s a tulajdonos ezt a másnál lefoglalt dolgot önhatalmulag elviszi. Ha e cselekményt a végrehajtást szenvedő követi el, cselekménye a Btk. 359. §-ába ütközik.

Még kiemelendő e szakaszra vonatkozólag, hogy a birói gyakorlat szerint a Btk. 368. §-a nem alkalmazható abban az esetben, midőn a bérlő a bérelt helyiségben levő ingóságait, melyeket a bérbeadó törvényes zálogjoga terhel, ennek tudta és beleegyezése nélkül elszállítja. A Btk. 368. §-a ugyanis csupán egyedileg meghatározott zálogtárgyakat védelmez s a bérbeadó zálogjoga csak akkor tekinthető ilyennek, ha az ingóságok birói uton lefoglaltatnak, vagy ő maga birtokába veszi. Ez utóbbi összefügg azzal a magánjogi szabállyal, mely a jelen szakasz alkalmazásánál mindig szem előtt tartandó, hogy ingókra zálogjog csak akkor szerzhető érvényesen, ha az ingók a zálogbirtokosnak tényleg birtokába is adatnak. Az említett bérbeadó csak a Btk. 368. §-a alapján léphetne fel sikerrel és pedig csakis akkor, ha a butorok elszállítása következtében lejárt bérvétele egészen vagy részben behajthatatlanná válnék.

Ne vegyen hangszert, míg **REMÉNYI MIHÁLY**

legújabb árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről, Király-utca 58.

Hegedűk, fa- és rézfúvóhangszerek, czimbalmok. — Zenekarok teljes felszerelése. — Csendőrök különös, figyelmes és olcsóbb kiszolgálásban részesülnek. — Régi hangszerek becserélése és javítása.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Minden hangszerről árjegyzék külön-külön kérendő.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Bűnjel a porban,

Irta: Nyomozó.

A csendőrségi szolgálati utasítás 5. és 8. §-ai utolsó bekezdéseinek és az Általános szolgálati határozványok VII. fej. 13. pontjának egybevetett értelme szerint a szolgálatot teljesítő csendőr — természetesen rendkívüli esetektől eltekintve — köteles a portyázást oly mérsékelt menetben teljesíteni és eközben oly kiváló éberséget kifejteni, hogy a körülötte történhető eseményeket s minden mást, ami mellett elhalad, módjában legyen alaposan megfigyelhetni.

Az utasítások e rendelkezései, magától értetődőleg, nemcsak a tulajdonképeni portyázásnál, hanem mindenemű külszolgálatnál figyelembe veendő, mert a csendőrnek minden körülmények között s már csak azért is tisztában kell lennie a körülötte történő dolgokkal és eseményekkel, hogy meglepetéseknek kitéve ne lehessen.

Az idézett utasítások ama kijelentéseiből: mindent jól megfigyelhessen... figyelmét a legcsekélyebb részletekre is terjeszse ki... kétségkívül következtethető, hogy ez a kötelezettség nemcsak egyes kivételes dolgokra, eseményekre vagy egyénekre vonatkozik, hanem kivétel nélkül mindenre, amit érzékeinkkel észrevehetünk.

Köztudomásu, hogy aprócseprő, jelentéktelen semmiségeknek látszó események vagy tárgyak gyakran vezetnek fontos körülmények felismerésére vagy felfedezésére. És tagadhatatlan az, hogy csak az a csendőr teljesítheti eredményesen szolgálatát, aki nemcsak észreveszi a körülötte történeteket, hanem lehetőleg az azokat előidéző okokról, azok jelenségének minémüségéről is meggyőződni törekszik.

Az alábbi esetben épen az emlegetett figyelmesség vezette eredményre a nyomozó járőrt egy betöréses lopás nyomozásánál, amelynek tettesét egyébként aligha sikerült volna kiderítenie.

Az eset a következő:

Dr. Sz. J. budafoki lakos a múlt évi június hó 9-től 26-ig lakásáról távol lévén, csak hazatértekor vehette észre, hogy bezárt lakásából ismeretlen tettes, közelebről meg nem határozható napon ezüst evőeszközöket, egy téli szőrmebundát, egy arany foghidat, egy pár cipőt, egy pár csizmát és egy színes csiszolt üveggömbbel fedett zsebórát, összesen 1186 K értékben ellopott.

Mint hogy addig senki se vette észre, hogy a lakás ajtaja a betörés, illetve ez esetben álkulccsal való kinyitása után nyitva maradt, hozzávetőleg sem lehetett

megállapítani, hogy az említett, több mint két heti idő alatt mikor járt a tolvaj a lakásban, az azonban kétségtelennek látszott, hogy elég ideje lehetett neki az ellopott holmik elrejtésére, illetve értékesítésére.

Káros panasa folytán Balázs György őrmester és Szögyényi Bálint népfelkelő őrmesterből állott járőr kezdte meg a nyomozást ebben az ügyben s a helyszíni szemle alkalmával mindjárt megállapították, hogy a tettes álkulccsal dolgozott a lakás kinyitásánál, mert a záraon semmiféle erőszak nyoma nem volt észrevehető.

Ebből a körülményből következtetve szinte bizonyosra vette a járőr, hogy tapasztalt zárnyitogató, tanult tolvaj járt a lakásban s hogy ez csakis a közeli fővárosból rándulhatott ki.

Nyom nem volt semmi. S így arra nézve, vajjon egyedül volt-e a tettes vagy többedmagával, semmiféle támpontot nem sikerült felfedezni.

Az a további jelenség azonban, hogy a tettes csak a könnyen hozzáférhető tárgyakat vitte el s az elzárt szekrényekhez nem nyult, az előbbi feltevessel szemben arra engedett következtetni, hogy a tettes vagy egyedül dolgozott vagy ha többedmagával volt is, megzavarhatták a munkájában s így nem sokat időzhetett a lakásban vagy pedig, ami szintén feltehető volt, még csak kezdő lehetett e téren.

Az ellopott tárgyak közül az evőeszközök káros nevének kezdőbetűivel és ótágu koronával lévén ellátva, ezeket és az órát megtalálás esetén felismerte volna a járőr, a többi tárgyakat azonban, különös ismertető jelük nem lévén, csak a káros ismerhette volna fel, de arról, hogy ez a járőrnek minden időben rendelkezésére álljon, szó sem lehetett.

Miután pedig igen valószínűnek látszott, hogy a lopott ezüstneműeket, az arany foghidat és a bundát is, mint feltűnő, de egyébként könnyen értékesíthető tárgyakat már zálogba tette vagy eladta a tettes, a cipőt és a csizmát pedig, miután ilyet mindenki szokott hordani, feltűnés nélkül viselhetette és zsebében hordhatta az órát is, igen kevés kilátása lehetett a járőrnek, hogy a minden kiinduló pont nélküli nyomozás során valahol felismerhesse az utóbb említett tárgyak egyikét vagy másikát.

Ily körülmények között amellet, hogy az esetről a budapesti rendőrséget, a lopott tárgyak teljes leírását közölve, azonnal értesítették, elsősorban a helyben ismerős tolvajokat szándékoztak sorra venni és a helybeli villanytelep gyakran változó munkásai között akartak szétneézni, hátha az utóbbi időben valami gyanus alak került az alkalmazottak vagy napszamosok közé.

Amint e czélból a villanytelep nagykiterjedésű területén áthaladtak, egy a földön fekvő, hosszukás négyszög alakú papirdarabka ragadta meg Balázs őrmester figyelmét. Ez is csak azért, mert nyomtatott írás lévén rajta, annak vastagabban nyomtatott betűiből anélkül, hogy felvette volna, látta, hogy az egy órás és ékszerésznek egyszerű üzleti jegyzékpapírja, amilyent a fővárosi vagy környékbeli élelmes kereskedők új üzletnyitáskor, vagy üzletáthelyezés esetén ezerszámra szoktak nyomtatni és a közönség között szétosztatni.

Mint hogy pedig a nyomozott tárgyak között óra is volt és mert kíváncsi volt az őrmester, hátha új üzlet

Czimbalmot, hegedűt, tárogatót, harmóniumot és az összes fuvó- és ütő-hangszereket

ugyszintén azok alkatrészeit és húrokat általánosan elismerve legjobban szállít Magyarországon legelső, legnagyobb és legrégebb hangszergyára. •••

Árjegyzék minden hangszerről bérmentve küldetik.

SCHUNDA V. JÓZSEF

ca. és kir. udv. hangszerszállító, az orsz. m. kir. zeneakadémia, valamint az összes budapesti színházak hangszerszállítója, a pedál-czimbalom és rekonstruált tárogató egyedüli feltalálója. Alapított 1847-ben.

nyílt meg Budafokon vagy a szomszédos Albertfalván, felemelte a papirdarabkát s akkor látta, hogy az Grünbaum Károly budapesti órás és ékszerész rekrámczédulája.

Már épen elakarta dobni a czédulát, mikor észrevette, hogy annak tulsó oldalán kézírás is van, még pedig a következő tartalommal:

Elismervény.

Egy darab üveggömb órát javítás végett. 5 K. 915. VI. 14. átv. Grünbaum. elv. VII. 15.

Igaz ugyan, hogy hasonló órája másoknak is lehetett, de azért több mint bizonyos, hogy hasonló körülmények közt bármelyik csendőr kezébe is került volna ez a czédula, rögtön a keresett órára gondolt volna.

Ugyancsak erre gondolt Balázs őrmester is és a czédula birtokában az alkalmazottak között kezdett érdeklődni, hogy kinek van a leírásnak megfelelő zsebórája s többek megkérdezése után végre egyik lakatossegéd-től megtudta, hogy Bódi József napszámosnál látott egy ilyen órát.

A napszámost valahonnan a vonalról kerítették elő. Az óra nála volt. Beismerte mindjárt, hogy a felmutatott czédula annak javításáról szól. Ő dobta azt el, mikor az órát visszahozta. Az óra holszerzésére nézve pedig azt adta elő, hogy Budapesten lakó eselédleány szeretőjétől kapta ajándékba. Szeretője nevét azonban nem akarta megnevezni.

Járőr a napszámost őrizet alá vevén, mielőtt annak lakását, illetve lakóhelyén levő holmiját átkutatták volna, menetközben károsnak megmutatta az órát, aki azt, mint sajátját ismerte fel.

Gyanúsított legény ekkor is megmaradt előbbi állítása mellett s még arra sem mutatott meglepetést, mikor a járőr a lakása átkutatását helyezte kilátásba, mert — mint mondá — nála semmi lopott holmi nincs, ő a lopást el nem követte s arról másként nincs is tudomása. Mikor azonban tudára adta a járőr, hogy még ez esetben is a fővárosba fogják kísélni, ahhoz a leányhoz, akitől az órát állítólag kapta, hogy azt az óra holszerzése iránt kikérdezhessék, meggondolta a legény a dolgot és kijelentette, hogy nem a szeretőjétől, hanem barátjától, Császárférencz tinnyeik lakostól kapta az órát, még pedig akként, hogy ez utóbbi azt javításba adván, mivel a kiváltáshoz szükséges összeggel nem rendelkezett, az óráról kapott elismervény átadása mellett, neki ajándékozta azt.

Arra nézve, hogy a barátja hol szerezte az órát, lopta-e, vette-e, mitsem tudott vagy nem akart előadni és azt sem tudta megmondani, hogy a rendesen Budapesten lakó Császárnak hol van a lakása, csupán annyit mondott, hogy valahol a fővárosban van.

A legénynek a lakásán levő holmiját ezek daczára is átkutatta a járőr s miután azok közt semmi gyanúsat nem talált, elővezette a legényt az óráshoz, aki bizonyította is, hogy az órát nem ez, hanem egy másik fiatalember hozta javítás végett.

A budapesti rendőrség segítségével megtalálta a járőr Császárférencz gyanúsítottat is. Ez a két tanuval szemben már nem tagadta, hogy az óra ő tőle került az óráshoz, a lopást azonban még ekkor nem, ismerte be, hanem Bódihoz hasonlóan ő is azt állította hogy a szeretőjétől kapta az órát, de ő sem akarta a szeretője nevét és lakását megnevezni.

Hiába figyelmeztette járőr nevezettet, hogy az óra hol és mikénti szerzését hitelesen és elfogadhatóan kell igazolnia, a legény konokul ragaszkodott ahhoz, hogy a leány nevét és lakását nem árulja el, de ebbeli csökönyösségét csak azzal indokolta, hogy nem akarja azt

csendőri kikérdezésnek kitenni és ezzel megszégyeníteni. És csak akkor gondolta meg a dolgot jobban, mikor daczoskodása miatt elfogását jelentette ki az őrmester. Ekkor mindjárt be is ismerte, hogy nem kapta ő az órát senkitől sem, hanem ő követte el a lopást s ehhez egyik lakatossegéd barátjától kapta az álkulcsot.

Nehogy pedig azt is magával rántsa a bajba, egyidejűleg kijelentette, hogy a barátja előtt azt hozta fel ürügyül az álkulcs elnyerése végett, hogy szekrénye kulcsát vesztette el s annak kinyitásához van szüksége az álkulcsra. Bódit ellenben leleplezte, amennyiben bemondta, hogy ennek már akkor megmondta, hogy az óra lopásból származik, mikor a javításról szóló czédulát átadta neki.

Beismerte továbbá, hogy az ellopott evőeszközöket s a cipőt és csizmát zálogba tette 114 koronaért, a zálogjegyeket azonban, miután nem tudta értékesíteni, eldobta; ugyancsak hasonló módon járt el a réznek gondolt arany foghiddal is, míg a bundát, miután, mint kezdő tolvajnak, nem volt kellő tapasztalata annak hol és miként való értékesítéséhez, a zálogházban pedig nem fogadták el tőle és magánál sem merte tartani, egyik napon esteli időben a Duna partján otthagya.

*

Amint látjuk, ezt a lopást nem igen lehet valami rendkívüli esetnek tekinteni. Számtalan hasonló esettel van dolga a nyomozó csendőrnek és bizony nagyon gyakran előfordul, hogy a bevezetett nyomozás eredménytelen marad, aminek egynémely esetben a hiányos személy- és helyismeret az oka, de az sincs kizárva, hogy egyes mellékkörülményeket nem vett figyelembe a járőr és emiatt lett eredménytelen a nyomozása.

S talán ez esetben sem állítunk lehetetlenséget, ha azt mondjuk, hogy ez is kiderítetlen maradt volna, vagy legalább is a tettest nem tudta volna kézrekeríteni a járőr, ha nem veszi figyelembe azt a jelentéktelen papírszeletkét.

Vannak ilyen aprócseprő, hátramaradt jelenségek, tárgyak, nyomok úgyszólván minden bűncselekménynél. Otthagya, vagy elhagyta azt a tettes akaratlanul, véletlenül vagy gondatlanságból. Esetleg eldobja szándékosan, mint a jelen esetben is történt, abban a hitben, hogy senki se akad, aki az ilyen jelentéktelen tárgyat figyelemre méltatná vagy épen felvenné, sőt ha felveszi is, kérdés, vajjon tud-e abból messzebbmenő következtetéseket levonni.

A csendőrnek azonban meg kell látni mindent. Hivatásával járó kötelessége utalja erre. És épen azért, hogy e kötelességének eleget tehessen, nem szabad elsietni a szolgálatát, hanem mérsékelt menetben, mindent jól megfigyelve kell teljesítenie azt.

KÉPEINKHEZ.

A megszállott Albániából.

Albánia, mint önálló fejedelemség vagy királyság csak a balkán-török háboru után, a bukaresti béke értelmében kezdett volna kialakulni, a szláv érdekek ellensúlyozására osztrák-magyar és olasz protektorátus alatt. Zöldágra vergődni azonban ekkor sem tudott ép úgy, mint ezer évnél többéves multjában soha. A bukaresti béke alapján kapott fejedelmét: Wied herceget, a kívülről szított és titokban Essad pasa által belülről is támogatott lázadók csakhamar menekülésre kényszerítet-

ték s így Albánia függetlenítése, amelyet magok az albánok sem tudtak évezredek harcaik alatt soha kivívni, ezuttal sem sikerült.

Albániának ugyanis évszázadok óta göröggel, törökkel, bolgárral, szerbvel és montenegróival vegyessé vált lakossága nemzetileg sohasem tudott egységessé válni. Még maguk az albán törzsek két főcsoportja: a malcur-ok (malisszorok) és mirditák sem voltak egyakaraton soha, még kevésbé tudtak egységessé lenni a közéjük keveredett idegen nemzetbeliekkel. Ennélfogva nem csoda, ha az ezekből az ellenségeskedésekből származott elégtelenség és gyűlölség évszázadok óta folytonos harcok színhelyévé tette egész Albániát. Maga az igazi albán nép csekély száma és kulturálatlansága miatt sohasem tudott uralomra jutni, viszont azonban megtudta akadályozni azt, hogy más népek, pl. leginkább a törökök, zavartalanul uralkodjanak felette.

Ilyen zavaros viszonyok között találta őket a világháború is. Uralkodójukat elűzték. A lakosság egy része hozzánk, más része Olaszországhoz, egy harmadik része pedig Essad pasához az évtizedes uralkodójelölthöz húzott. A tartomány déli és nyugati részébe, Durazzótól Valonáig az olaszok fészkeltek be magokat, Szkutari környékét pedig már előbből a montenegróiak birtokolták. De jött nemsokára a leszámolás. Szerbiát és Montenegrót levertek. S a bolgárok az Ochrida-tó és Dibra irányából nyugatra s a mi csapataink pedig Szkutaritól dél felé előnyomulva, csakhamar elfoglalták Albánia területét is egészen Valona közeléig, maguk előtt hajtva az úgyszólván megállás nélkül menekülő, kitéhezett szerbeket és olaszokat, akik a rendes körülmények között is igen szegény sorsban élő albán lakosságot élelmi és élvezeti cikkeiből ekkorára majdnem teljesen kiélték.

Mint az egyidejűleg közreadott képeinkről is látható magyar népfelkelők járnak most ennek az örökös harcok által tönkretett tartománynak a tengerparton elterülő legszebb vidékeit. Tőlök és általuk él most Albánia szegény lakossága e területen mindenütt. Csoportokba verődve várja a nép élelmiszer-szállító hajóinkat, tárt karokkal fogadja átvonula csapatainkat, ha nem egyébert, már csak azért is, mert ezek valósággal jólétet jelentenek most a mindenéből kiszípolyozott, éhező albán lakosságra.

HIREK.

Adományok. A vak katonák javára: a tolnatamási örs legénysége 588, a predeali örs legénysége pedig 38 koronát; az elesett katonák árvái részére pedig Diriczi János őrmester a 2. osztályú ezüst vitézségi érem utáni első havi érem-pótdíját 8 koronára kiegészítve küldte be hozzánk. Az adományokat rendeltetési helyére jutattuk.

Dicsérő elismerés. A cs. és kir. 9. szállásmesteri osztag-parancsnokság Gergelyi János, I. számú csendőrkerületbeli tábori csendőrszolgálatot teljesítő őrmestert, az ellenség előtt teljesített kitünő és eredményes szolgálataiért, dicsérő okirattal tüntette ki. — A m. kir. 17. honvéd gyalogezredparancsnokság Sztupár Tivadar, I. számú csendőrkerületbeli őrsvezető ez. őrmesternek, eredményes munkálkodásáért, dicsérő elismerését fejezte ki. — A cs. és kir. 16. hadtest-parancsnokság Tóth

György II., VI. sz. csendőrkerületbeli cs. ez. őrmesternek, az ellenség előtt teljesített hasznos és érdemdús szolgálataiért a legfelsőbb szolgálat nevében dicsérő elismerését fejezte ki és őt dicsérő okirattal is kitüntette.

Villámcsapás. Május hó 9-én Nagymás községben elvonult zivatar alkalmával a villám az ottani őrs-laktanyába lecsapott s a laktanyában tartózkodott Cseke Lajos cs. ez. őrmestert is sujtotta. A villámcsapás által Cseke őrmester a balszemén szerencsére csak könnyebb sérülést szenvedett s a laktanya épületén is csak jelentéktelen kárt okozhatott.

Hadikölcsön-jegyzések. Madaras Elek őrsvezető ez. őrmester, árokaljai őrsparancsnok, a II. hadikölcsönre 1100, a III-ra 2050 és a IV-re 1050, összesen 4200 koronát jegyzett az országos hitelszövetkezet útján, Kugyela János, porcsalmai őrsbeli cs. ez. őrmester, az I. hadikölcsönre 1500, a II-ra 1000, a III-ra 500 és a IV-re 500, összesen 3500 koronát jegyzett; Madarász István IV. sz. csendőrkerületbeli cs. ez. őrmester a harc-térről, a hidalmási adóhivatal útján, az I. hadikölcsönre 200, a II-ra 200 és a IV-re 600, összesen 1000 koronát jegyzett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Hadifoglyok élete Japánban. Az a frankfurti bizottság, a mely a fogságban lévő német katonák sorsának enyhítésével foglalkozik, — levelet kapott 1916 január 10-iki kelettel Yokohamából, a mely a Japánban lévő német, magyar és osztrák hadifoglyok helyzetéről tudósított. A levél a többi közt a következőket mondja:

— A Csingtauban foglyul esett német, magyar és osztrák katonákat Japánban különböző foglyotáborokban őrzik. Általánosságban jó dolguk van. Eleinte az új életviszonyok és a táplálkozás módjának szokatlansága folytán még szenvedtek, de azután javult az állapot minden tekintetben. A japán kormány mindent megtett, hogy a hadifoglyok sorsát elviselhetővé tegye. Segítőbizottságok alakultak Tokióban, Yokohamában és Kobeban, a melyek országszerte gyűjtést rendeztek. Nagy összeg folyt be, a melyből a hadifoglyokat támogatják. Németországból és Ausztria-Magyarországból is jelentékeny összegek érkeztek számukra, úgy hogy a foglyokat elláthatták vajjal, kenyérral, teával, kávéval, konzervvel, ruhával és jó ágyakkal. A foglyok azonkívül havi fizetést is kapnak. Még könyvtáruk is van. Természetes, hogy a segítő-bizottságok semmi különbséget sem tesznek a német, magyar és osztrák hadifoglyok között. Ma már minden tábornak saját konyhája van, a melyben hazai módra készülnek az ételek. A hadifoglyokat nem használják föl munkára.

Munkáshiány Angliában. A munkáshiány Angliában minden téren érezhetővé válik. A lakóépületekben mutatkozó nagy hiányt már több gyúléson tették szóvá. Napról-napra nő a lakásszükség, mert a statisztika szerint évente átlag százhuszezer új lakásra van szükség, ez időszerint azonban ennek egyharmada hiányzik, ez a hiány pedig naponként kétszázalékkal emelkedik. Különösen az ipari kerületek érzik meg nagyon a lakásmizériát, mert a meglevő épületek igen nagy százaléka annyira rozzant, hogy le kellene bontani, de nincs munkás.

HEGEDÜ Csodásan szép hangu, vonóval, teljesen felszerelve 8 korona.
Ébenfa felszereléssel 12 és 18 kor. Mesterművek 20 és 40 korona. Egész finomak részletre is. Rosszakat művésziesen javít.
Arjegyüket az összes hangszerekről ingyen küld

Mogyoróssy Gyula kir. szab. hangszerművelem. stb.

CZIMBALOM szab. acélszerkezettel, részletre is. Csodaerős, tiszta hangu **TAROGATO** és régi magyar hangszer, csodásan szép hangu, 5 billentyűvel 16 kor., 6 billentyűvel 21 kor., 8 billentyűvel 25 kor. Valódi rózsafából 70 K, 80 K és feljebb. Finomabbak részletre is kaphatók.

Budapest, Rákóczi-ut 71. Fuvolák, oziperák stb. Hurok. Inztr. és művelem. stb.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek

Felvilágosítást kérő nyugdíjas népfőlkelő. Évi 480 K. illetékes. Folyósítását a m. kir. belügyminiszter úrtól írásban kérheti.

Vitás terület. 1. A közmondás, hogy: «mindenki a maga háza előtt seperjen», felelettel szolgál, 2. Az udvar és az utcái gyalogjáró tisztántartását az örs közigazdálkodása tartozik eszközölni.

Sz. J. 1. Az idegen honosság nem törvényes akadály. 2. Nem, csupán a járőr személyes felszólításának eredménytelensége esetén.

Kárpáti. 1. Felvételre nem számíthat. 2. Sorsjegyei nem nyertek.

G. Gy. csendőr. Jogerősen elmarasztalható ugyan, de míg a csendőrség legénységi állományában ténylegesen szolgál, zsoldja és egyéb illetményei e czímen le nem foglalhatók.

Konstantinápoly. 1. Már előfordult. 2. Igen, rendes gyalogsági fegyverrel, a melylyel a hajón is el van látva. 3. Igen, legközelebb megvalósul.

Volhynia. 888. 1. Előléptethető; valóságos rendfokozatba azonban csak akkor, ha az illető altiszti vizsgát tett. 2. A hadsereg főparancsnokságnak f. évi márczius 8-án kelt 14919. sz. rendelete. 3. A harcztéri szolgálat jöhet számításba. 4—5. Szolgálati ügy.

L. G. 100. A helyesbitett laktanyaszabály értelmében: igen.

Népfőlkelő. Hogy e kérdést a multban miként értelmezték, nem tudhatjuk. A jelenleg kialakult vélemény szerint e rendfokozat valóságos.

Vezényelt csendőr. Kérelmezheti.

F. A. őrmester. Igen.

Mókus. 1. Olvassa el lapunk f. évi 10. számában «444. Pozsony» jelige alatti üzenetünket. Kérései egyébként sajnosan nélkülözik azt a komolyságot, melyet egy csendőrtől, különösen a jelen nagy időkben joggal elvárhatnánk.

Arany. Nyugállományba helyezése napjáig mind nesetre jogosan viselheti.

B. J. népfőlkelő Lövéte. Panaszát a legközelebbi örszemle alkalmával előadhatja. Efelék közlésére nem vállalkozhatunk.

Három vitatkozó. Nem engedélyezhető.

Alpár 1916. Névtelen levélre nem válaszolunk.

D. S. nlog. Igénye van.

Vác. A 109 órát kitevő különbözet fejében 5 k. 85 fillért köteles fizetni. 2. Igen.

Mezei csendőr, Naszód. Rémmesékkal nem foglalkozunk.

L. Sz. J. őrmester. Alárendeltnek tiltva van előljáróik cselekedeteit bíráló tárgyává tenni.

O. őrm. Alsófehérmegye. 1. Minden tényleges szolgálati idő beszámít. 2. Igen. 3. Ahol üresedés van.

Neposzi öreg csendőr. 1. Felvétele esetén előző tényleges szolgálati ideje beszámít s azt a pótdíjat kapja, a melyet utóljára élvezett. 2. Nem.

A. 111. A bevonulás órája és nem az asztalhoz ülés ideje számít.

F. táb. cs. ő. Rendszeresítése minden csendőrré egyformán kiterjed.

B. J. 1. Ingatlan. 2. Csupán a tényleges szolgálatban töltött idő számít.

Czinkografus. Önre is vonatkozik.

Sorsjegyei nem nyertek: Szorád járásőrm. és 2500,

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás:

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a hadidiszitményes 3. osztályu katonai érdemkeresztet: az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréseül:

Madarász Henrik, II. számú csendőrkerületbeli csendőrszázadosnak, az orsovai csendőr szárny parancsnokának; továbbá elrendelni méltóztatott, hogy:

a legfelsőbb dicsérő elismerés tudtul adassék: az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréseül:

Andrits Radoszláv, a cs. és kir. 69. gyalogezrednél beosztott VI. számú csendőrkerületbeli csendőr főhadnagynak;

az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálataik elismeréseül:

Lázár István, egy szállásmesteri osztálynál beosztott IV. és

Fonyó László, a tábori csendőrségnél beosztott VI. számú csendőrkerületbeli csendőrszázadosoknak. adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréseül:

Széplaki János járásőrmesternek, a IV.,
Lőrincz János csendőr cz. őrmesternek és
Kornya Zachariás őrsvezető cz. őrmesternek, az I.,
Kocsis István,
Molnár István és

George János csendőr cz. őrmestereknek, a II.,
Lőrinczi Domokos csendőr cz. őrmesternek a III.,
Mayer János,
Minarik Lajos és

Rákosi Mihály csendőr cz. őrmestereknek, az V.,
Darabont János és
Magó Pál csendőr cz. őrmestereknek a VIII. számú csendőrkerületben;

továbbá:
Gutmann Albert törzsőrmesternek, a III.,
Wild Róbert törzsőrmesternek, a VII.,
Nagy Mihály csendőr cz. őrmesternek, a II.,
Kovács Miklós csendőr cz. őrmesternek, a III.,
Bócsa Ede és

Gay János csendőr cz. őrmestereknek, az V.,
Bécs Károly őrmesternek, a VI. és
Deák József csendőr cz. őrmesternek, az V. számú csendőrkerületben; továbbá:

Ficzko József III. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrmesternek, két ember életének saját élete kockáztatásával történt megmentéseért a koronás ezüst érdemkeresztet;

megengedni méltóztatott, hogy:

Kostka Ágoston, III. számú csendőrkerületbeli százados, a bajor királyi 4. osztályu koronás katonai érdemrendet a kardokkal és

Jánosi Mihály VII. számú csendőrkerületbeli csendőr ez. őrmester a bajor koronás 2. osztályu katonai érdemkeresztet a kardokkal elfogadhassa és viselhesse.

Adományoztatott:

a hadrakelt seregnél:

Ő császári és apostoli királyi Felsege által erre felhatalmazott parancsnokság által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magutartásuk elismerésül:

az 1. osztályu ezüst vitézségi érem:

Ádám Dániel csendőrnek, a II. számú csendőrkerületben;

a 2. osztályu ezüst vitézségi érem:

Sostarécz János őrsvezető cz. őrmesternek, a VI. sz. csendőrkerületben;

Homoki József és

Szabó János őrmestereknek a IV. számú csendőrkerületben;

a bronz vitézségi érem:

Poschner Ferencz őrmesternek, a IV.,

Torma Vilmos őrsvezető cz. őrmesternek, a II.,

Szabó Gábor őrmesternek, a III.,

Miklós István őrsvezető cz. őrmesternek, a III.,

Péntek István csendőr cz. őrmesternek, az V.,

Buciumean András csendőr cz. őrmesternek, a II.,

Kárpáti (Koprích) István,

Halász György,

Áfra Ferencz, Simon László,

Balázs Péter I.,

Ujvári Pál csendőröknek a II.,

D. Nagy József járásőrmesternek, a II.,

Partin Mihály őrmesternek, a VII.,

Ötvös Miklós és

Benes Gyula csendőr cz. őrmestereknek, a III.,

Moldován János csendőr cz. őrmesternek, a VII.,

Kele János, csendőr cz. őrmesternek, az V. és

Juhász István I. csendőr cz. őrmesternek a II. sz. csendőrkerületben.

Kineveztetett:

csendőr törzsőrmesterré:

1916. évi május hó 1-ével:

Horváth József Sándor, III. számú csendőrkerületbeli őrmester.

Előléptettek:

őrmesterré:

1916. évi április hó 11-ével:

Péter József őrsvezető cz. őrmester, a VII. számú csendőrkerületben;

őrsvezető cz. őrmesterré

1915. évi október hó 1-ével:

Kreisz Pál csendőr cz. őrmester, a III. számú csendőrkerületben;

csendőr cz. őrmesterré:

a következő csendőrök:

1916. évi április hó 13-ával:

Rekkert Mátyás és Erce Mihály, az I.,

1916. évi április hó 22-ével:

Ruszin Mihály, a IV.,

Lázár Manó a VII. és

Szabó Ferencz a VIII.,

1916. évi április hó 25-ével:

Tesik Pál a III.,

1916. évi május hó 1-ével:

Ábrahám Simon, Kecskés János, Kovács Dénes II., Kis András, Kristóf Rezső, Kertész Mihály, Szelkudeán György és Sipos András, az I.,

Farkas János II. és Balogh Ferencz I., a II.,

Nagy B. Károly, Nagy Mihály I., Takács István, Domonkos Imre, Takács Mátyás, Belédi Károly, Pusztai István, Török István I., Molnár Gergely, Domokos István, Csernyezcki József, Mészáros János, Varga Lajos, Mezei Mihály II., Borsi József, Szabó Ferencz II., Dirlea Avakum, Zajác Mihály, Kovács István VII., Svintek Ferencz, Gólya György, Papp Bálint, Sinka István, Péli Dezső, Varga József III., Pistyur József, Kis János V., Kapráriu Péter, Baskai Pál, Gordos Miklós, Tóth János IV., Zrinyi György, Takács Béla, Vágó András, Batka Menyhért, Pödör József, Dömötör József, Jakab József, Kancsal Gyula, Kupó István, Szabó Gyula, Novogradez Pál, Tóth Imre I., Orosz József, Gergely Sándor, Vajda János II., Nagy János III., Gosztonyi Géza, Tóth F. András, II., Horváth Boldizsár, Bozsán László, Horváth Péter I., Zuzik Péter, Lehoczky Gábor, Izsák Lajos, Vásárhelyi András, Ács Szabó András, Harkály Mihály, Fazekas Sándor, Turcsicz Mihály, Kopácsi István, Koller József, Bekő Sándor, Sértő Jenő, Dudás József, Takáts József, Belák Pál, Gulyás Ferencz, Gömör Géza, Tóth Imre II., Magyar Ferencz, Bodorits János, Balog Boldizsár, Varga Orbán, Vargyas Antal, Ecsedi Lajos, Tóth Ferencz III. Sinka József, Palkovics János, Lantos Pál, Szücs Kálmán, Koncz (Liptai) Lajos, Kelemen János, Ruzsa Lajos, Varga Sándor II., Biró Imre, Katona István, Papp Pál II., Csinger Ven-

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbétét után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/4% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattal mellet.

Utazások, intézvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

czel, Kovács A. Lajos, Frühwald Ferencz, Bugyik Illés, Vas Antal, Vigh Rezső, Kallós József II., Bertics József, Szücs Jenő, Székely Pál, Lukács József, Holmik Ferencz, Cseh János II., Máté Péter, Fiszter Antal, Viszko (Krszko) Miklós, Ughi Ferencz, Gombár Gábor, Tamás György, Kurtucz György, Szabó István II., Maronyi Márton, Radicsev József, Köffer Lajos, Török József, Rónaszéki János, Csapó Antal, Tepliczki Mihály, Fekete Zsigmond, Kenyeres Mihály, Horváth István I., Káplár János, Wohner Lipót, Antal Imre, Ollé Kálmán, Baczkó György, Kis Sándor, Szonda Lajos, Kovács Sándor I., Szitás István, Mátyás Pál, Farkas Imre, Süveges József, Azar Gábor, Palvik Gyula, Farkas József I., Rákóczi Márk, Kiss Károly, Lőrincz József, Takarcsik József, Ács János, Kisbezdányi Mihály, Csürös Károly, Rózsa Sámuel, Pály István, Danka András, Varga Lőrincz Gyula, Gobodi János, Dobos János, Czako János, Fazekas Gergely, Agócs Dezső, Kasza István, Szelei Pál, Nagy R. János, Szabó István I., Mányi János, Dönczös András, Kocsis Imre, Hajdu Ferencz, Szabó István III., Esküdt János, Molnár Demeter, Kiss Miklós, Rinyu József, Nagy József III., Franciszcezi Gyula, Paál János II., Szakál Imre, Komjáti Sándor, Sinkó Káli Gábor, Pap Lajos I., Pataki József, Mile Ferencz, Márkus László, Ruskó József, Bula Ignác, Kis István II., Farkas Sándor I., Lénárt József, Kovács György III., Berzava Miklós, Fülöp Pál, Orosz János II., Pécseli János, Szabó Sándor VII., Horti József, Rékási Pál, Szántó Sándor, Barabás Miklós és Fűri János, a III.;

Pintér Lajos, Gács József, Novák József, Reglin János, Varga Sándor I., Kovács Lajos I., Kajdi István, Kovács József, Gózon Miklós, Budai Gyula, Vitéz Ferencz, Csonka Kálmán, Sági Sándor, Zormann János, Vas István, Péterfi István, Pirbus János, Bula Ferencz, Kocsis József I., Kiss János II., Sabján István, Csik István, Török Dezső, Rajki János, Somogyi András, Balogh Péter, Papp János IV., Horváth Sándor II., Baranyai József, Turóczy Bálint, Turi István, Pap János III., Horváth Vendel, Szántó Károly, Miholics Péter, Panka György, Fehér Péter, Horváth László, Balassa Sándor, Bujtor István, Hajdics Imre, Hegedűs György, Farkas Pál, Virág Lajos, Imre József I., Molnár Károly, Pálfi Péter, Balogh János, Györe István, Vajda Imre, Fekete István, Zakál Antal, Balogh József, Cseke Kálmán, Polgár József, Ujj Kálmán, Tóth János VIII., Ács József, Kruetzli József, Bruznikán Vazul és Balázs István I., a VI. és végül:

Budaházi Imre, Nagy István, Tari Sándor, Szilágyi Miklós, Bogdán Rozalin, Ráksi József, Faur Partin, Perva János, Barna György, Kis Károly, Janka János, Tóth Lajos, Wolfort Mihály, Radeczki Pál, Barna György, Mihály Lajos, Jánosi József, T. Nagy Imre, Lakatos Jó-

zsef, Szamu János, Kulcsár Gyula, Biró Sámuel, Raesko József, Fazekas Mihály, Less József, Németh István, Bereczki Márton, Manaszi József, B. Nagy Zsigmond, Szabó Ferencz, Vigh Mihály, Biri Gábor, Botos József, Szabó István, Korcsinszki József, Boros Ferencz, Hettman János, Marinkás János, Póztás Sándor, Kovács Péter, Saliga János, Vince János, Barta Gyula, Kiss Ferencz, Sándor László, Barnó György, Bagi István, Berényi Mózes, Pásztor István, Veres Mihály, K. Varga János, Luczás János, Vikás Péter, Ruskó János, Szabó István, Nagy József, Porcsin Márton, Ádám Antal, Tar János, Dóra Béla, Nagy Sándor, Fekete József, Dragomir János, Ruzs Miklós, Antal Bertalan, Debreczeni József, Kiss János, Horváth István, Bencze György, Bögre Imre, Kovács András, Török János, Kontra Sándor, Rákó Mihály, Bócsi András, Csüllög István, Som János, Torma Bálint, Major Péter, Tandi János, Makra Péter, Veres János, Gulyás Imre, Boros János, Szilágyi János, Mik János, Kallós László, Baracsi István, Kovács Vince, Gráfel István, Tóth Lajos, Réti József, Füzesi Lajos, Izsó József, Balogh János, Váradai Sándor, Jám bor Gábor, K. Szabó Sándor, Braczkó István, T. Kiss Kálmán, Treiszth Illés, Lovas István, Szabó László, Hegyesi Imre, Saliga István, Hajdu Ferencz, Samu Lajos, Szabó János, Csernyák András, Tóth István, Tóth János, Kardos András, Cs. Szabó István, Juhász Imre, Pánya Tivadar, Ökrös Mihály, Dormán Gergely, Bekó László, Barna Imre, G. Tóth István, Szombati Sándor, Oláh Imre, Kurucz Ferencz, Klinkovics István, Tari Lajos, Jám bor Imre, Keserü Lajos, Janicsek István, Székely Ferencz, Kornis János, Gavlucz János, Szekeres István, Molnár Ferencz, Erdei Albert, Veres Balázs.

SZÁNTÓ JÓZSEF

géparuhája 18 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyikerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tünétküli beszélőgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

VÁRNAY L. SZEGED

csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek teljes raktára.

Fiókok: Budapest, VI., Gyár-utca 26. Nagyvárad, Rulikovszky-út 22.

Fontos értesítés!

A háboru okozta személyzet hiány miatt csak **szegedi főüzletünk**-ből intézzük el a postai küldeményeket, azért a megrendeléseket, pénzküldeményeket és levelezéseket **Szeged, Kárász-utca 9.** címre kérjük.

Az új Honv. Min. rendelettel rendszeresített tábori

csendőrségi sapkák

és **acézöld hajtóka** posztó már kapható. ::

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelen minden hó
1-én, 10-én és 20-án

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A cigányügyről.

Irtá: Feszty Béla, belügyminiszteriumi min. osztálytanácsos.

I.

Most jelent meg a belügyminiszternek 15,000/1916. eln. számú rendelete a kóbor (sátoros) cigányokról, akiket némely vidéken vándor-, nomád- vagy oláh-cigányoknak is neveznek.

A belügyminiszter ur a háboru okozta rendkívüli és óriási egyéb elfoglaltsága közepette időt tudott szakítani arra is, hogy ennek a nehéz problémának a megoldásához is hozzányuljon.

Mindenki előtt ismeretes, hogy a cigánykérdés megoldása jóformán az összes európai államokat állandóan foglalkoztatja, mert kárhozatos életmódjuk és eközben elkövetett bűnös üzemleik a polgárosult társadalomra felette nyomasztóak. Ezzel szemben pedig kétségtelen, hogy a cigányokat a nomád életről — mely tulajdonképeni eredője a rossznak — leszoktatni eddig komolyan vagy meg sem kíséreltetett, vagy amennyiben valamely hatósági vagy társadalmi intézkedés tételét is, ezekkel eredményt elérni nem sikerült. A cigányok ellen eddig itt-ott alkalmazott intézkedések hatálytalanoknak bizonyultak, kóborlásaik közben elkövetett súlyosnál súlyosabb büntetendő cselekmények száma nem fogy. A hatóság helyenként alkalmazott szigora náluk nem azt eredményezte, hogy eddigi életmódjukat megváltoztatják; ellenkezőleg azt eredményezte, hogy a cigány az ellene törő polgári társadalmat még jobban gyűlöli az államhatalom közbiztonsági közegeivel együtt, sőt ellenük nem ritka esetben még bosszuval is fordul.

Ám a legtöbb államban a cigányügy megoldása terén megfelelő eredményt eddig alig értek el. Az emberek tehát azon hitben élnek, hogy a kóborcigánynak ártani nem lehet, mert sem törvény, sem más intézkedés nem fog rajtuk. És így lassanként kialakult az a vélemény, hogy ez a kérdés megoldhatlan, mert a cigányfajt telepíteni és polgárosítani nem lehet.

Sisiphusi munkának látszik tehát sokak előtt e feladat nagysága.

E cikknek éppen az a célja, hogy reámutasson arra, hogy a történet tanulságain és a mult megfigyelt tapasztalatain okulva, a helyesen megválasztott módszer alkalmazásával sisiphusi munkát is le lehet győzni akkor ha akad vezető államférfi, akiben nagyfokú kezdeményező erő mellett igen erős éleslátás és gyakorlati tudás van, mely ritka érzékkel párosítani, sőt csoportosítani tudja azokat a szükséges és célravezető intézkedéseket, amelyek e nagy feladat sikerét egyedül biztosítják s amelyeknek hiánya vagy nem módszeres alkalmazása a multban nemcsak hazánkban, de egész Európaszerte oka volt e téren az egymásra halmozódó sikertelenségeknek és kudarcoknak.

E cikknek az is a célja, hogy reámutasson arra — amint azt a rendelet is teszi —, hogy most csak alapvetőleg kezdeményezett és nagyobbára rendőri intézkedésekről van és lehet csak szó, mert a még szükséges telepítési, szociális és polgárosítási kiegészítő intézkedések természetszerűleg csak a háboru utáni nyugodtabb időkben kerülhetnek sorra és a megfelelő előfeltételekhez képest valósíthatók meg. Ám a mostani intézkedések, mint alapvető rendelkezések csak abban az esetben fogják biztosíthatni a későbbi siker teljességét, ha a végrehajtás a gyakorlatban meg fog felelni a belügyminiszter ur remekül lefektetett intenczióinak. Ha a végrehajtás nemcsak hivatalos parancsszóra folyik, hanem a nagy horderejű kérdés uttörő rendezésére irányuló nemes intencziók teljes megértésével és átértékelésével.

E téren pedig a legvégső fokon a m. kir. csendőrség, az a szerv, amelyen mint pilléreken nyugszik a sikernek titka. És itt nem győzöm eléggé hangsúlyozni azt, hogy a gyakorlati végrehajtásnak a rendszerességen kívül állandónak, vagyis a lefektetett elvek és a megtett rendelkezések alapján az előállításra adott 10 napon túl is fáradhatatlanul és megtörhetlenül állandónak, folytonosnak kell lenni.

Mert a most is nomád életet folytató cigány, aki sátorban pizsokban tanyáz, döghussal táplálkozik, akinek családi élete állatias, vallása sok esetben nincs, törvényt nem ismer, aki testileg minden viszontagsággal szemben edzett, fáradhatlan és kitartó kalandor, lelkileg néha bátor, támadó, erőszakos és vérengző martalócznak, máskor gyáva, meghunyászkodó rabszolgának bizonyul, aki általában könnyelmű, léha, dologtalan,

Hegedűt, harmonikát, tárogatót,

és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsérelés. — Árjegyzék minden hangszerből külön küldetik.

hazug, furfangos, megbizhatlan, dőzsölő kéjencz is egyuttal, de aki amellet, hogy még mindig az ösztönök világában tévelyeg, mégis ügyes, találékony és rugalmas elméjü is, aki ravaszságával és fent körülirt tulajdonságánál fogva hihetetlen módokon igyekezni fog kifárasztani a hatóságokat és kibujni akarni a rendszeres és módszeres uj kezelés alul.

Ennek pedig nem szabad és nem is fog megtörténni.

Nem fog megtörténni azért, mert amig egyrészt bizom a magyar elsőfoku rendőrhatalóságokban és a magyar királyi csendőrségben, másrészt — mint erre már rámutattam — a belügyminiszter ur a cigányok kárhozatos közéleti szereplése, illetve ezen szereplés lehetlenné tétele s a megzavart társadalmi rend és nyugalom helyreállításának biztosítására olyan irányelveket állapított meg, amelyek a kóbor cigányok lassu átalakulásának alapját megvetik és lehetővé fogják tenni, hogy aránylag rövid időn belül Magyarországon nemcsak a harci vitézségben, hanem ebben a kulturmunkában is az európai államok között vezetni fog.

A cigányügy történetéből kitetszik, hogy a cigányok azért terjedtek el, illetőleg azért vonulhattak át szinte feltartóztatás nélkül egész Európán, mert olyan korban jöttek, mikor az államok még csak a kezdetén voltak a belső szervezkedésnek. Egymásközi összeköttetésük laza volt, közös elhatározásra vagy cselekvésre mindenképen alkalmatlan. Így aztán, mikor erélyesen kezdtek velük elbánni, az államok egymás területére kergették őket, különböző időkben, hol itt, hol ott voltak szigorubbak velük és mindig volt menedékhely, ahol meghuzhatták magukat. A cigányok ősi vándorló ösztönükön kívül egyéb okoknál fogva folytatták kalandos életmódjukat. Egy-egy vidéken vagy országrészben csak addig tartózkodtak, amig azt a területet a maguk módja szerint ki nem élték, azaz amig a lakosság ki nem ismerte őket és fel nem mondta nekik a vendégszeretetet vagy éppen hatósági közbenjárással le nem rázta őket a nyakáról. Azoktól az intézkedésektől, amelyeket e célra a kormányok életbeléptettek, a mai kor fia — fájdalom — minden bölcsességet kenytelen megtagadni. Az eddigi összes intézkedéseken vörös fonálként húzódik végig az öletszerűség és ki lehet mutatni, hogy egyik kormány a másik kísérleteiről rendszeresen feledésbe mentek. A külföldi kísérletekről viszont megállapítható, hogy ezek hire vagy be sem hatolt az országba, vagy itt nem tartották érdemesnek azokat figyelembe venni. Így aztán minden kormányférfi előről kezdte a dolgot és így alakult ki az a vélemény, hogy e kérdés megoldhatlan, a cigányfajt nem lehet telepíteni.

Azt nem vették eközben észre, hogy ezt az állítást az élet maga lépten-nyomon megczáfolja, mert hiszen

a település folyamata évről-évre tart. A kormányoknak tehát legfeljebb az a feladat jut, hogy ezt siettessek. A cigánytelepítés tehát nem az a megoldhatlan sisifusi feladat többé, aminőnek a mult balsikerei után mindenki tartotta.

A mult századokban a polgárosítási kísérletek azért jártak annyi balsikerrel, mert abban az időben még a legjobban művelt és szervezett államok sem rendelkeztek azokkal az intézményekkel, melyek egy ilyen civilizatorius akció megvalósításához szükségesek. Az akkori kormányoknak, ha voltak eszméik, de nem voltak eszközök, amelyekkel azokat megvalósíthassák. Akkor nem volt vasut és nem volt telefon, táviró, nem volt egységes közigazgatás, szervezett polgári végrehajtó intézmény, nem volt kifejlett közoktatásügy és annak ezrekre menő tanítóerege, nem voltak gyermekmenedékhelyek tizezrekre menő befogadóképességgel, nem volt gyáripar, nem volt iparoktatási szervezet és az államok gazdasági helyzete sem engedte meg a szükségessé váló költségekét. A mai állam a régihez képest, össze sem hasonlítható készütséggel mehet bele a küzdelembe és a helyes legfőbb irányítás mellett játszva fogja legyőzni a felmerülő akadályokat.

Sajátságos jelenségnek látszik, de úgy van, hogy a cigányügy éppen azokban a külföldi államokban van a lehetőség szerint megoldva, amelyekről a kérdéssel nem foglalkozók a legkevésbé feltételezték volna. Ezek az államok Spanyolország, Oroszország és Szerbia.

Spanyolországban 1783-ban III. Károly, miután rájött, hogy száznál több drákói szigorúságu királyi rendelettel sem lehetett semmire sem menni, legfeljebb, hogy a cigányokból a társadalom legveszedelmesebb ellenségei lettek, a felvilágosodottságáról híressé vált reformer, Aranda miniszterével 44 cikkből álló törvényt készítettett, mely a cigányok életviszonyait emberséges módon rendezte. E törvény kimondja többek közt, hogy minden pálya megnyílik ama cigányok előtt, kik megtelepülnek és a kóborlással, nyelvük használatával és ruhaviseletükkel felhagynak. Az ilyenek unokái nemesiséget is kaphatnak. E rendeletnek igen jó eredménye lett, mert az ottani cigányok a spanyol köznép szokásait felvették, nemkülönben nyelvüket és ruházatukat. Spanyolországban a telepítés sikerültnek mondható.

Oroszországban II. Katalin a roppant terjedelmű koronabirtokokon telepítette le őket és ma már majdnem mind önálló lakóhelylyel bírnak és a vándorlással teljesen felhagytak. Oroszországban, ami mindenesetre meglepő, a cigányok ellen sohasem bocsátottak ki tiltó rendeleteket, ott mindenkor emberségesen bántak velük. A pétervári kormányzóság kivételével az egész ország nyitva állott előttük, hol abban az időben a vadászat és halászat teljesen szabad volt. A városok közelében külön telepeik vannak, ahol lókereskedéssel, kovácsmunkával és állatkuruzslással foglalkoznak. A kóborlási

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakaosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten**. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Albániai képek. — Magyar csapatok Alessió előtt.

vágy bennük is megvolt, 1809-ben a kormány ettől szigorúan tiltotta őket és az 1839-iki rendelet megtelepedésükre 1841 január elsejét tűzte ki utolsó határidőül. Ma már Oroszországban nincsen vándorzigány, valamennyinek van állandó lakása. Oroszország ama államok közé tartozik, ahol a cigányok polgárosítása úgyszólván teljes sikerrel járt.

Szerbiában Milos szerb fejedelem kezdett először a megtelepítésükkel foglalkozni, elismerésül azokért a szolgálatokért, amelyet a szerb szabadságharcban tettek, amikor is a szerbekkel együtt vitézül harcoltak a törökök ellen. A fejedelem a háboru után Pozsarevácz mellett egy cigánytelepet létesített. Ami az embereket a szerb városokban meglepte, az, hogy ott oly cigány házalókat látott, férfit és nőt vegyesen, akik épen úgy, mint nálunk a bosnyákok, apró házi ipari tárgyakat árulnak. Más házalók vasszerszámokat és házi eszközöket árulnak, igen jó s kemény furót, reszelőt, fejszét, némelyek ácsbárdot is tudnak készíteni és maguk árulják. Még meglepőbb, amit a szerb falvakban lehetett tapasztalni. Szerbiában alig van falu, ahol a kovácmesterséget ne a cigányok látnák el. Ha az ember az okát kérdezi, megtudja, hogy a szerb ember érthetlen előítéletből a kovácmesterséget hozzá nem méltó munkának tartja és nem igen adja rá magát. A kovácmesterség így Szerbiában kizárólag a cigányok szabadalmává lett és kimondhatni mindjárt eleve, hogy a szerbiai cigányok tömeges megtelepedése annak az előnyösebb társadalmi helyzetnek köszönhető, amit a kovácmesterség révén el tudtak érni. Nagyra is vannak e mesterségükkel, mely nekik nemcsak polgárjogot, de becsületet is szerez polgártársaik szemében. A szerb földműves a kovácsra szinte naponként rászorul és ha pénze nincs, hitelbe kénytelen dolgoztatni nála és így a cigánykovácssal jó viszonyban igyekszik állani. Ezek a körülmények a cigányt régen kiemelték abból a félig túrt és alapjában megvetett állapotból, melyben nálunk a falusi cigány él. A szerbiai cigánykovácsot a munka teljesen emancipálta, számottevő tagja a falunak és a kocsimában nem szégyel sor ülni vele a módos parasztagda. Szerbiában a cigányok még a következő tárgyakat készítik: u. m. üstöket, kolompokat és öntött rézből való csengőket, értenek továbbá a rézedények ónozásához is. Készítenek továbbá vesszőből és fahéjból kosarakat, kákából és más hajlékony anyagokból csinos dísztárgyakat, amelyeket maguk adnak el. Állati belekből hurt sodornak, ebből rostahálót készítenek, a famunkások dézsát, teknőt, apró ládikákat és skatulyákat készítenek. Mint zsidókkal is találkozni velük és foglalkoznak toll- és pehelygyűjtéssel is és a szerb falvakban a batyval házaló cigány épen olyan ismert alak, mint nálunk a tollas zsidó. Lókupez cigány és kereskedő ma is fölös számmal van köztük. A polgárosodás szempontjából

a szerbiai cigányság állapota nagyon tanulságos. Elsősorban Szerbiában a cigányt nem tartják származásánál fogva dologkerülőnek és tolvajnak és nem félnek tőlük úgy, mint nálunk. Ennek a népfajra nézve az az örvendetes hatása van, hogy neki megfelelő munkához juthat és e munkájánál valamint tehetségénél fogva nyitva áll az út előtte az emelkedéshez, amit hazai cigányainkra nézve nem lehet mondani. Nálunk az előítélet oly nagy, hogy a cigányt cselédnek meg nem fogadják és még napszámosnak is csak végszükség esetében szokták felfogadni. Ipari pálya pedig épen nem nyílik meg előttük, nincs rá eset, hogy magyar kisiparos cigányfiut fogadna fel inasnak. Szerbiában ellenben a cigányoknak magasabb társadalmi rétegekbe való felemelkedése a legjobb folyamatban van. Sabácban például találni cigány boltost, kávést, mészáros; bérkocsis is van köztük. Nizsben számos cigányhordárt látni az utcákon és nincs panasz a megbízhatóságuk ellen.

Kétségtelenül megállapítható, hogy mind e három államban a cigányok települése, polgárosulása akkor járt sikerrel, amidőn az nem tisztán erőszakos uton eszközöltetett.

Szemben állanak ezzel a nagy kulturállamok: Franciaország, Angolország és Németország.

Franciaországban 1561-ben az orleansi parlament tüzel-vassal való kiirtásukat rendelte el. XIII. és XIV. Lajos alatt e rendeleteket valóban végre is hajtották, úgy hogy a cigányok száma erősen leapadt, de mégis maradt fenn egy csekély töredék belőlük. A rendek mindent elkövettek, hogy szabaduljanak ettől a veszedelmes emberfajtól, de még 1710-ben is arról panaszkodik egy hivatalos jelentés, hogy a királyságot előzönlötték. A XIX. század elején végre gyökeresen végzett velük a francia kormány. 1802 december 6-án éjjel összefogdosták a cigányokat, hajóra ültették és az afrikai partokra kitétték. Ma aztán persze Franciaországban kevés a cigány. De van. S minthogy Franciaország mit sem tett a cigányok sorsának javítására, az ottlevők a fizikai és erkölcsi sülyedés megrendítő képét mutatják.

De hogy a cigánykérdés Franciaországban megoldva a mai napig alig lehet, azt mutatja az a körülmény is, hogy 1912-ben fogadtatott el «a vándorfoglalkozások gyakorlásáról és a kóborlók forgalmának megrendszabályozásáról» szóló törvényjavaslat, melynek végrehajtása 1913-ra tüzetett ki. A bekövetkezett háborús helyzet miatt az eredményre vonatkozó további adataink nincsenek.

Angolországban 1531-ben szigorú rendelet jelent meg ellenük. Skótországhól 1679-ben kiutasították őket. Az eljárás az volt, hogy az elfogott cigányt fülénél fogva fához szegezték és őrt állítottak mellé, a ki mutogatta a népnek. A visszatérőt pedig felakasztották. VIII. Hen-

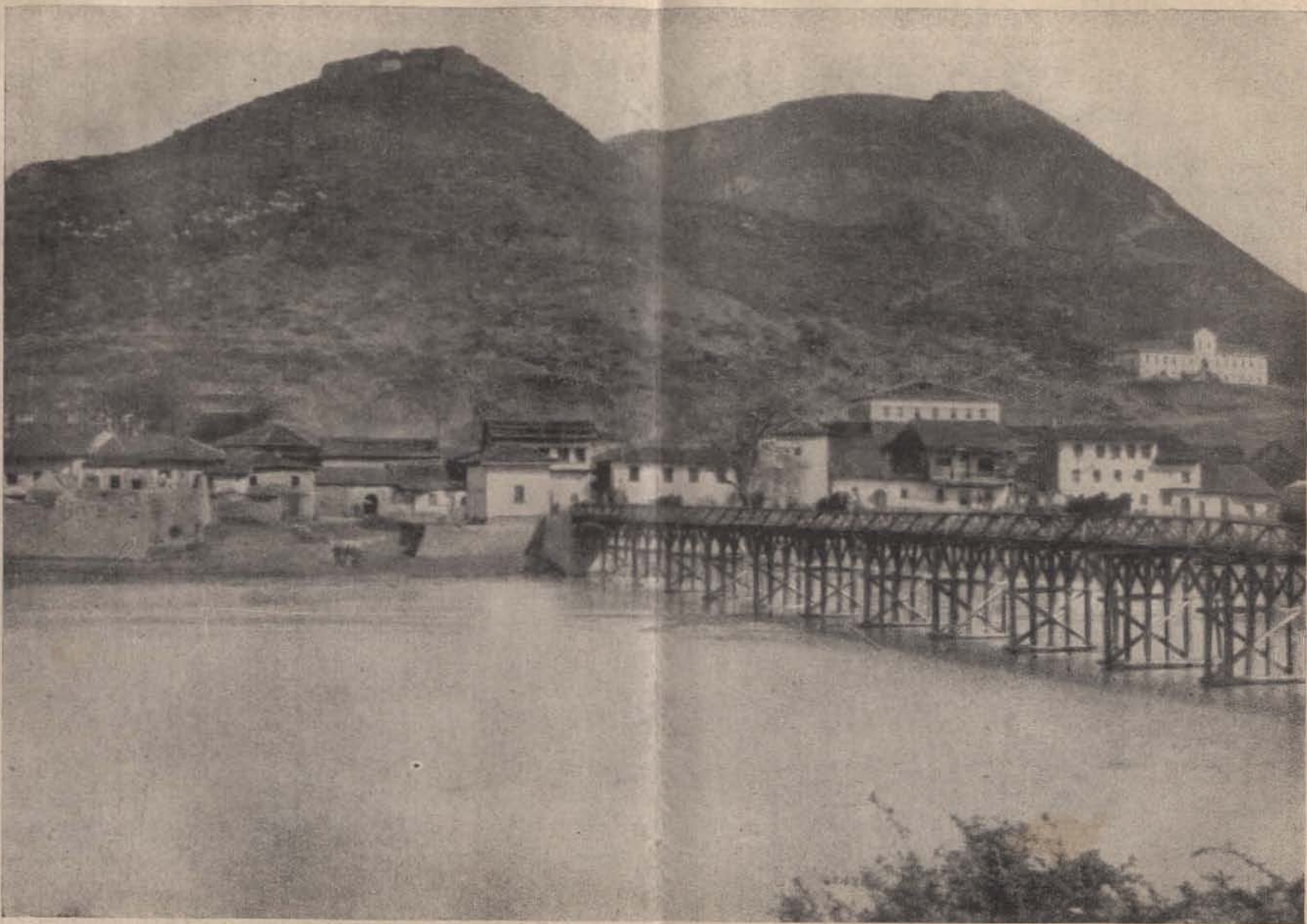

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ Zsótér-bérhás. Városháza mellett. (Rákóczi szoborral szemben.) ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Csendőrségi fegyvergyári kerékpárok. — Csendőrségi díszvarrógépek. — Világhírű tűnélküli pathéfonok. — Világhírű tús gramofonok. — Lemez újdonságok és kerékpár felszerelési cikkek főraktárosa.

Albániai képek. — Alessio látképe a Drin folyón vert híddal.

rik drákói szigorral törvényt hozott a csavargókra, akik közül állítólag 18.000-et akasztatott fel és ezek közt igen sok cigányt. Leányai Mária és Erzsébet alatt az üldözés nem enyhült. Erzsébet idejében egy kormányrendelet kimondta, hogy minden egyiptusit, akif egy hónap múlva az országban találunk, minden ítélet nélkül halállal kell büntetni, sőt a cigányokra nézve felfüggesztette a templomi menedékhelyeket is, tehát ott is szabad volt őket letartóztatni. Csak a XVIII. században kezdtek velük emberségesen bánni. II. György három osztályba sorozta őket: a rossz magaviseletűek büntetése egy hónapi fogság, a kóborlóké hat hónap és megkorbácsolás, a javíthatlanokat két évre deportálják. Mindezeknek az intézkedéseknek azonban nem volt meg a kívánt eredményü hatásuk. Csak akkor kezdett Angliában javulni a helyzet, a midőn a XIX. században londoni és bristoli társas egyesületek a cigányok megtelepítését tüzték ki maguk elé feladatul. Mint minden magánvállalkozás azonban, teljes eredményt nem érhetett el, úgy hogy Angolországban a cigányügy a mai napig sincs egészen megoldva, amit az a körülmény is bizonyít, hogy Angolországban 1908-ban nyújtottak be törvényjavaslatot a vándorlakások szabályozásáról, ami alatt a cigánysátrak értendők.

Németországban is a leghihetlenebb módon jártak el ellenük. 1498-ban Freiburgban tartott országgyűlésen elhatározták, hogy a cigányokat egy év alatt a német nemzet országaiból ki kell kergetni, ha pedig azután is mutatni mernék magukat, legszigorubbán büntettesse nek. De ennek nem lett megfelelő eredménye, amiért is újabb és újabb rendeletek kibocsátására volt szükség. A különböző német államok az egymásután következő évszázadokban a legkeményebb rendeleteket adják ki a cigányok ellen, melyek befogadásukat, otttartózkodásukat vagy pedig még csak átutazásukat is szigorúan tilalmazzák és a büntetések mindig a legkegyetlenebbek. Akik a rendeletekkel daczolnak, elvesztik minden vagyonukat, a férfiakat agyonlövik, az asszonyokat megvesszőzik, később még a visszatérő asszonyokra is halálbüntetés vár. I. Frigyes porosz király rendeletei szerint, ahol meglátják őket, meg kell huzni a vészharangot. A határon mindenfelé akasztófákat kell felállítani ezzel a felirással: «Erre akasztják a cigányokat és más tolvajnépséget, férfit, asszonyt». Azokat, akik már ki voltak utasítva és mégis visszatértek, de megjavulni nem akarnak, amennyiben 16 évesek elmúltak, fel is kell akasztani. I. Vilmos porosz király 1725-ben parancsot ad, hogy azokat a cigányokat, akik a porosz királyi állam területére lépnek és 18 évesek elmúltak, nemi különbség nélkül fel kell akasztani. Württembergben Szászországban, Thuringiában, Reuss hercegségben, Pomerániában és Westfáliában is többé-kevésbé hasonló módon jártak el velük. A különböző német államok-

ban kiadott üldöző rendeletek hatástalanságán felháborodott kormányok végre a legképtelenebb és barbár kegyetlenségükben megszegyenítő intézkedéseket tettek. Néhol a szó teljes értelmében ráuszították a csöcseléket a cigányokra és úgy mérszárolták le őket, mint a barmokat. Hogy hová fajult el a cigányok kegyetlen üldözése és milyen emberek vettek benne részt, erre jellemző adatot közöl Rüdiger, aki elbeszéli, hogy a XVIII. század elején egy rajnamelléki német fejedelem vadászata végén a terítékre került vadak mellé odafektettek egy agyonlőtt cigányasszonyt is, a szoptatós gyermekével együtt. E szigorú rendeletek és eljárás daczára, melynek igen-igen sok ártatlan is áldozatul esett, mindig voltak Németországban cigányok és vannak ma is. Ezt élénken bizonyítja az, hogy a német birodalmi gyűlésen 1912. évben Delbrück államtitkár közölte, hogy a kormányok intézkedéseket szándékoznak tenni «a cigányok és általában a nomád hordák ellen».

Hazánkban a cigányok 1415-ben jelentkeznek. Zsigmond király, ki egyszersmind római császár is volt, 1423-ban szabadalom-levelet adott nekik. Az ezután következő legrégebb okirat Mátyás királytól való. E szabadalomlevél a Szepesben tartózkodó cigányoknak szól, kik Nagyszében város védelmére bizonyos munkákat tartoznak teljesíteni és adómentességet élveztek. Mátyás király tehát megparancsolja az erdélyi vajdának és alvajdának, hogy a cigányokat eddigi szabadságaikban és szokásaikban meg ne háborítsák. A cigányok lassu bevándorlására és itteni fogadtatására világot vet János Zsigmond királynak, mint Erdély fejedelemének egy oklevele, melylyel az Apafiaknak az épen akkor Moldvából Erdélybe menekülő fáraók vagyis cigányok közül, kik addig, míg szabadok voltak s jobbagyul senkihez be nem állottak, 25 sátoralja cigányt adományozott. II. Rákóczi Ferencz a cigányok érdekéken külön rendőrbírósgot állít fel. A legrégebb cigánytelepülés a mai Aradmegyébe kebelezett Zarándmegyében volt Simánd községben. A XVIII. század II. évtizedében a törökök végleges kiűzése és a II. Rákóczi Ferencz szabadságharczának bukása után a bécsi kormány a törököktől visszafoglalt és teljesen néptelenné vált hódoltságú részek laktelepítésével és szervezésével kezdett foglalkozni. Ekkor vetett szemet először a cigányokra, kik Erdélyből a Bánságra önmaguktól kezdtek beszállingózni és ott főképen aranymosással foglalkoztak. Számos adatot találni e korból, melyek az ottani cigányok életviszonyait megvilágítják. A legrégebb adat 1718-ból való. Ez év decemberében az administratio elrendeli az összes kerületi hivataloknak, hogy a cigányokat össze kell irni és tőlük fejenként 5 forint harácsot kell beszedni. Nem a megtelepítésükre vagy sorsuk javítására gondolnak tehát, hanem azért írják össze őket,

Ne vegyen hangszert, míg **REMÉNYI MIHÁLY**

a magyar kir. Zeneakadémia
házi hangszerkészítője

legujabb árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről, Király-utca 58.

Hegedűk, fa- és rézfuvóhangszerek, czimballmok. — Zenekarok teljes felszerelése. — Csendőrök különös, figyelmes és olcsóbb kiszolgálásban részesülnek. — Régi hangszerek becserezése és javítása.

Minden hangszerről árjegyzék külön-külön kérendő.

Albániai képek. — Utezi kép Alessióból.

hogy az akkori viszonyokhoz képest jó nagy adót vehessenek rájuk. És jellemző a kormányzóságra, hogy amíg a világ minden tájáról nagy áldozatokkal, állami segítséggel és természetesen hosszú ideig tartó adómentességgel toborozták a bevándorlókat a Bánság benépesítésére, addig a cigányokról egy félszázadon át soha sincsen más gondoskodás, csak az, hogy adójukat mentül szigorubban kell behajtani és mentül magasabbra emelni. Szegeden is voltak már telepített cigányok a XVIII. század elején. Az ország északi részében Trencsénmegye 1719-ben foglalkozott először a cigányügy rendezésével. Trencsénmegye példáját követték Pozsony-, Bars- és Zemplénmegyék.

1761. évi november 13-án jelent meg Mária Terézia híressé vált első rendelete a cigányok megtelepítéséről. A cigányügy országos rendezésére az volt az első kísérlet Magyarországon. Tartalma az, hogy a cigányokat le kell telepíteni, a földesurak adjanak nekik házhelyet és földet, fogadják jobbjáuknak, a parasztok pedig támogassák őket, hogy kedvük jöjjön a munkára. Ne nevezzék őket cigányoknak, ami megbélyegző elnevezés, hanem új magyaroknak. Lóval ne kereskedjenek és lakóhelyükről eltávozniok ne legyen szabad. A következő rendelet 1767 november 27-én jelent meg és ebben Mária Terézia már a gyermekek elszedését parancsolja meg. A földmives nevelőszülők egy leány tartásáért 12 forintot kaptak egy évre, amíg a leány 12 éves lett, azután 14 éves koráig 14 forintot. A fiukért 12 éves korukig szintén 12 forintot fizetett a kincstár, ezenkívül az első felruházás költségeit is viselte. A cigányok egymással házasságra nem léphetnek, ha pedig egy nem cigány férfi cigányleányt akarna elvenni, ennek irott bizonyítvánnyal kell igazolnia, hogy nemesi vagy polgári vagy paraszt házban szorgalmasan szolgált, a katolikus vallás alaptételeit ismeri és ez esetben a cigánymenyasszony a kincstártól 50 forintot kap hozományul. A fiukat, kik 16 évesek elmúltak és hadi szolgálatra alkalmasak, be kell sorozni, a gyöngébbeket mesterségre kell tanítani. 1773-ban új rendelet a gyermekek erőszakos elszedését újólág szigorúan meghagyta és pedig úgy kellett ezt végrehajtani, hogy a gyermekek szüleiktől és más cigányoktól teljesen elkülöníttessenek. Ehhez képest több helyen éjnek idején meglepték a cigányokat és minden öt éven felüli gyermeket kocsira tettek és elvittek. Mindez szívtépő jelenetek közt ment végbe. De az eredmény nem felelt meg a nagy várakozásnak és pedig azért, mert a rendelet csak Magyarországra szólott és hatálya nem terjedt ki a szomszéd tartományokra, sőt Erdélyre sem. De magában a szorosán vett Magyarországon is sok mulasztást követtek el a megyék, melyek a gyermekek elkobzását nem akarták végrehajtani. Ennek pedig az volt a

magyarázata, hogy a cigányokat az olcsó munkájukért a legtöbb földbirtokos pártfogásába vette. Ha a cigányok nagy alkalmatlanságára voltak is a köznek, de egyesek sok hasznukat vették és ezek a megyével szemben mindig megtudták őket védeni. Egy félszázad múlva az erdélyi országgyűlés kiküldött bizottsága leplezetlen őszinteséggel feltárta ezeket a visszaéléseket és ellenük törvényhozási intézkedéseket tartott szükségeseeknek. Ezek a bajok Mária Terézia idejében nagy mértékben fennálltak és hátráltatták a telepítési terv megvalósítását.

II. József 1783-ban összes országaiban érvényes általános hatályú rendeletet bocsátott ki, mely a cigányok végleges megtelepítését lett volna hivatva végrehajtani. E főszabályzatnak nevezett rendelet nevezetesebb pontjaiban foglaltattak, hogy: a cigány gyermekeket, mikor négy évesek elmúltak, legalább is minden második esztendőben el kell vinni a szülőktől, a szomszédos községekben szétosztani, ahol is a papoknak különös gondot kell viselni arra, hogy ezek az iskolában rendszeres tanulásban részesüljenek, hogy aki cigányul beszél 24 botot kap és hogy a cigányok nem házasodhatnak össze. Az egykorúak II. Józsefnek sok pontból álló rendeletét nagyon emberségesnek találták és igen sokat vártak tőle. De nagy sikere ennek sem volt. Ennek okát abban kell keresni, hogy sok pontja egyenesen végrehajthatatlan. A gyermekek elszedése, az összeházasodás, a cigány nyelv használatának tilalmazása, mindezek szinte lehetetlenséggel határos parancsok voltak. A cigányok általában nagyon makacsul ellene szegültek a végrehajtásoknak. Hiiába építettek nekik házakat, ők sátort ütöttek az udvaron és abban laktak. A gyermekek elszedése szörnyű jelenetek közt ment végbe, a szülők a hajukat tépték és kétségbeesetten a földre dobták magukat, a parasztok között kiosztott gyermekek megszöktek és addig bujdosztak, amíg haza találtak a szüleikhez. Azzal sem mentek sokra, hogy a lovaikat elszedték. Rövid idő múlva más lovakat kerítettek maguknak, természetesen meg nem engedett módon.

A mai államnak ettől a kudarczótól nem kell tartani, mert van vasutja, mely a közeli szomszédság helyett az ország tulsó szélére szállíthatja az elszedett gyermeket és van gyermekmenedékhelye, mely azokat megbízható embereknél helyezi el és ezeknek nemcsak jól gondjukat tudja viselni, de ami a legfőbb, mint élő szervezet nem jön abba a kísértésbe, hogy egy napon ráunjon a cigánygyermekek gondozására és azokat szélnek bocsássa, mint 1783-ban történt.

Erdélyben a II. József 1783-iki rendeletét szintén csak részben tudták végrehajtani, bár ott erélyesebben fogtak hozzá, mint az anyaországban. Ott az 1791-iki országgyűlés külön bizottságot küldött ki, mely a cigányügygel igen behatóan foglalkozott. Munkálatát 1794-ben

Czimbalmot, hegedüt, tárogatót, harmóniumot és az összes fuvó- és ütő-hangszereket

ugyszintén azok alkatrészeit és húrokat általánosan elismerve legjobban szállít **Magyarország legelső, legnagyobb és legrégebb hangszergyára.** . . .
Árjegyzék minden hangszerről bérmentve küldetik.

SCHUNDA V. JÓZSEF

cs. és kir. udv. hangszerszállító, az orsz. m. kir. zeneakadémia, valamint az összes budapesti színházak hangszerszállítója, a pedál-czimbalom és rekonstruált tárogató egyedül feltalálója. Alapított 1847-ben.

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 16.—18.—26. szám.

adta be a következő czim alatt: «Opinio de Domiciliatione et regulatione Zingarorum».* Ez a munkálat az 1810-iki országgyűlésen felvétellett, minek következménye lett az 1810. évi 40. erdélyi törvényczikk. E törvény szentesítése azonban sokáig késett és végre 1837-ben az a válasz érkezett reá, hogy a cigányok letelepítésének ügye a végrehajtó hatalom ügykörébe tartozik. Így azután sem politikai, sem törvényhozási uton nem történt semmi sem, bárha ugy a kormány, mint a rendek szükségesnek tartották a végleges rendezést. Ezen anomáliának egyik általános oka a szemközt álló magánérdekeknek titkos erejében rejlett. A bizottmány véleménye szerint a tett rendeletek, bármily czélszerűek lettek volna is, eredményre nem vezethetnek, mert a magánérdekeket csak törvényes felhatalmazással kiszabott kemény büntetésekkel lehetett volna elérni, ily büntető törvények kiszabására pedig, főleg, midőn nemes birtokosok és tisztviselők fékezéséről van szó, nálunk a végrehajtó hatalom felhatalmazva nincs, valamint alkotmányos országban általában nem is lehet.

A szabadságharc leverése után következett abszolút kormány más akadályok leküzdésével lévén elfoglalva, a cigányügyet pihenni hagyta. Az alkotmány helyreállítása után többször volt ugyan szó a kóbor cigányok megtelepítéséről, de intézkedések nem történtek. Társadalmi uton József főherczeg — mint ez köztudomásu — cigánytelepítési kísérleteket tett, amelyekre sok pénzt áldozott anélkül, hogy valódi eredményeket érhetett volna el. Fehérmegyében aicsuti birtokán, nemkülönben a kisjenői, bánkúti, hatvani és göböljárasi pusztákon számos cigánycsaládot megtelepített és földművelésre akarta őket szoktatni. A siker főképen azért maradt el, mert törvényes és egységes eljárás hiányában a megyei hatóságok nem támogathatták eléggé a főherczeg törekvéseit.

A cigányügy történetének,** tüzetesebb előadását azért tartottam szükségesnek, hogy deduktive megállapítható legyen, miszerint csakis erőszakos rendszabályokkal a cigánykérdést a multban megoldani seholy sem lehetett.

(Vége köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az angolok és japánok.

Egy svéd ujság «Veszedelem a távoli keleten» czimmel cikksorozatát közölte. A cikksorozat rámutat arra a nagy változásra, a melyet a háború teremtett meg a távoli Keleten. Angolország és Oroszország magatartása és eljárása csak veszedelmet zudít a fehér fajra, a

* «Vélemény a cigányok letelepítéséről és megrendszabályozásáról.

** Déry: A cigányok Európában.

mellyel szemben a japánok és a khinaiak, mint a sárga faj tagjai összetartanak. A cikk a többi közt ezt mondja:

Sanghájban az angol parkon 1904 május elején a következő figyelmeztető sorokat láttam kifüggesztve: «Japánoknak és khinaiaknak nem szabad padra leülniök.» A távoli Keleten az angol ember személyesen csak keveset érintkezett a sárga fajjal. A ki nyilvános társaságban japán vagy khinai nővel mert mutatkozni, vagy a ki ilyen nőt feleségül vett, azt az angolok erkölcsileg megromlott embernek tekintették. Ilyen fölfogásban nevelték föl a távoli Keleten a fehér fajt és az európai gyarmatokban levő kulturemberek uralkodó fajnak tekintették magukat.

Az orosz-japán háború idején és különösen az angol-japán szövetség megkötése után valamivel olcsóbban adta már a fehér faj. Sem az angolok, sem más európai ember nem tudta addig elgondolni, hogy szövetség lehetséges egy kulturállam közt, mint a milyen Anglia és Japánország közt. Ebben a szövetségben minden kelet-ázsiai ember erkölcsi arcüzlötést látott, a melyet Angolország nemcsak magának, hanem az egész fehér fajnak adott. Ez volt az alapoka annak, hogy a távoli Keleten és a gyarmatokon megtört a fehér faj hatalma.

Később meg kellett élnünk, hogy Angolország latbatvette szavát az európai háború mellett és Szerbiával, Oroszországgal, Franciaországgal és Japánországgal szövetségbe részt is vett ebben a háborúban. Mi készítette Angolországot arra, hogy beleavatkozzék a háborúba? Mint olyan kereskedőnek, aki huszonöt év óta élénk üzleti összeköttetésben voltam angol gyárosokkal és hajóstársaságokkal, az a szilárd meggyőződés, hogy az angol exportőr és gyáros mindig meg volt elégedve a német kereskedővel, a német kereskedők Angolország legjobb és legnagyobb vásárlói közé tartoztak és nagyrabecsülték, mert mindig pontosan fizettek. Másrésről gyakorlati tapasztalataim alapján állíthatom, hogy az angol nagy-exportőrök és gyárosok Németország legnagyobb és legjobb vásárlói közé tartoztak és hogy az volt a hírük, hogy mindenben pontosan teljesítik kötelességüket. Ennek következtében az a véleményem, hogy sem az angol gyáros, sem a nagyexportőr nem kívánta a háborút Németországgal. Ellenben az angol hajóstársaságok voltak azok, a melyek minden körülmény között háborút akartak, hogy ezzel megsemmisíthessék a német kereskedelmi flottát. Mert az angol hajóstársaságok célja az, hogy monopolizálják a gyártmányok és nyersanyagok szállítását és az Angolország által való árucere közvetítését.

Angolország úgy számított, ha Oroszország, Franciaország, Németország, Magyarország és Ausztria háborúba vonul, Angolország biztosítja magának Japánország és Belgium támogatását és kötelessége csak az lesz, hogy néhány százezer embert a csatornán át a kontinensre szállítson. Angolország elejétől fogva számított arra, hogy mindezeket a hatalmakat évtizedekre meg fogja gyöngíteni az európai vérfürdő és ezzel Angolország hatalma nagyobb lesz, mint a minő bármikor volt.

Körülbelül husz hónapi háború után azonban egészen másként alakult a helyzet, mint a hogy az angolok kezdetben elképzelték. Az angolok legelső sorban Japánország tekintetében számították el magukat. Angolország azt hitte, hogy a Japánországgal való szöv-

Csúz, Rheuma, Köszvény

amely sok ezer hálaírat és orvosi vélemény szerint biztos hatás háziszer. — Eredeti tégyely ára 2 korona.

Eredetli készítő: Szonthe Leiza, Budapest, Hunyadi utca 2. szám.

esetén próbálja meg a világhírű erősített **CAPCINE (Paprika)** kenőcsöt

HIREK.

vetségi szerződések és kötelezettségek arra fogják indítani ezt az országot, hogy Európába az antant-hatalmak segítségére nagyobb hadsereget küldjön és hogy Japánország a háborúba való bevonása következtében hosszabb időre szintén meg fog gyöngülni. Ez a számítás azonban teljesen balul ütött ki. Japánország Angolországnak nagyon engedelmes és figyelmes tanítványa, de sőt azt mondhatjuk, hogy a tanítvány mesterének a fejére nőtt. Japánország hidegen és kitérően arra az álláspontra helyezkedik, hogy az ő érdekei nem Európában vannak, hanem erejét arra kell fölhasználnia, hogy saját helyzetét a távoli Keleten erősítse meg. Japánország csak annyi részt vett a háborúban, a mennyi szükséges volt ahhoz, hogy saját hasznára tanulmányozhassa a szárazföldi és tengeri háborút. Ellenben fölhasználta Japánország az európai kavardást arra, hogy megkezdje Khina eljapánosítását. Japánország rengeteg mennyiségű mindenféle árut szállított Oroszországba és ez pénzügyileg nagyon megerősítette. A háború husz hónapja alatt Japánországnak sikerült száztizenhét municziógyárat létesítenie és ezzel minden időkre függetlenítette magát Európától a municzió tekintetében.

A Japánországgal való szövetség tehát az első és a legnagyobb hiba volt. Angolország ezt most világosan belátja. Ezt a tévedését a jövőben minden körülmények között drágán fogja megfizetni.

KÉPEINKHEZ.

Albániai képek.

Alesszió vagyis az ókori elnevezés szerinti Lissos Albánia északi részén a Drim folyó mellett, Skutaritól délre, a Durazzó felé vezető tengerparti vonalon fekszik. Egyébként jelentéktelen, csak mintegy 3000 főnyi lakossal bíró község, de hajdani várszerű megerősítésénél fogva és mert egyik legrégebb tengeri kikötője Albániának, már az ókorban is nevezetes hely volt.

Nevezetességét emeli az, hogy katolikus püspöki székhely és hogy Skanderbéget, igazi nevén Kastrióta Györgyöt, aki az albánoknak 25 éven át hősies vezére és fejedelme volt s annak idején a nagy Hunyadi Jánossal szövetségre is lépett a törökök ellen, 1468-ban Alessióban temették el.

A mostani háborunkban Alessio elfoglalása is egyik eredménye volt a Balkánon dicsőségesen működő hadseregünk győzelmeinek. Montenegró eleste után ugyanis, amint Skutarit elhagyták győztes csapataink, Alessiónál találtak először megemlítésre méltó ellentállásra, de az ellentálló szerb, olasz és montenegrói keverécsapatokat már az első órákban visszavonulásra és Alessió feladására kényszerítették. Magyar csapatok táboroztak ekkor, mint képeink egyikén is látható, Alessió alatt s bizony a község belterületén felvett ugynevezett utczi képet feltüntető jelenet s azok a nevető arczok egyenesen arra mutatnak, hogy a lakosságot ez a változás kellemesen érintette.

Adományok. A vak katonák részére Garabuczi József őrmestertől 10 koronát; a vöröskereszt részére pedig Szabó Lőrincz őrmestertől, gyűjtés czimén 84 koronát kaptunk. Az adományokat rendeltetési helyére juttattuk.

Gegyzések a hadikölcsönre. Oláh Imre torjasi őrsbeli csendőr ez. őrmester a IV. hadikölcsönre 1000 és Szórád Dénes járásörmester és neje a III. hadikölcsönre 2000 és a IV.-re 1000 koronát jegyezték.

Kérelem. A nagygáji őrsparancsnokság kéri azon őrsparancsnokságot, amelyek Zsifkovits Béla, állítólag a harcztéren megsebesült és nyugdíjazott csendőrőrmester, továbbá Rovó Antal és Gyuloczán Vitályos csendőrök tartózkodási helyét ismerik, hogy azt, az általuk 1913-ban megrendelt arczkép megküldhetése czéljából, vele közölni sziveskedjenek.

Szerkesztői üzenetek.

S. J. Verestorony. Az ottani szabályok idevágó rendelkezéseit nem ismerjük.

Sz. S. Az összes okmányokat, az esetleges iskolai bizonyítványt kivéve, a szárnyparancsnokság hivatalból csatolja.

120. A szolgálati szabályzat alapján.
Eger 1887.1. Továbbra is birtokában marad. 2. Igen. 3. Cs—20. Jelzetű határozványok III. fejezet 13. pont.

Culpa. A nyugállományba helyezés napjával megszűnik.

1886. Csupán a nyugdíj kiszabásánál vehető figyelembe.

Rokkant járásörmester. 1. Segélyre nincs igénye. 2. Nem, hiszen neje még nem özvegy. 3. Nem. 4. Ilyen rendelet nincs; mint tévesen bemutatott és a csendőrségnek rendelkezésre bocsátott ily egyének szabadságoltatása iránt, a megfelelő intézkedés folyamatba tétetett.

Csendőrök. Igen.

K. M. Sándorfalva. Jelzett levele nem érkezett hozzánk.

Szarvas. 1. Szabály értelmében öt évi csendőrségi szolgálat után. 2. Feltétel a házassalandók megélhetésének biztosítása. 3. Kisérelje meg. 4. Rendfokozat szerint különböző. 5. Kérheti szolgálati uton.

B. J. Predeál. Kitüntetés adományozását nem lehet kérni.

Háborús viszonyok. Számok hiányában a kötvény értékét nem kaphatja meg.

A. B. Mint még a régi nyugdíjtörvény alapján nyugdíjazott egyén, nem ténylegesíthető.

Erdély. Megkapható; kérje írásban a szárnyparancsnokságtól.

Hegyalja. Nincsen.

B. J. Csákvár. Jobb ma egy biztos veréb, mint holnap egy bizonytalan tüzök.

Szatmárnémeti. A békásme gyeri őrs szolgálati jegyben tájékoztatni fogja.

Margitka. Törzsörmesteri vizsgára vizsgázott altisztek bocsáthatók, kik legalább három hónapon át mint önálló őrsparancsnokok is kipróbáltattak és a kerület székhelyén tartandó tanfolyamot eredményesen hallgatták.

Népfőlkelő. Három havi megfelelően teljesített szolgálat után az 1915. évi 264.781/16. számú honvédelmi miniszteri rendeletre való hivatkozással őrskihallgatáson kérheti.

562. N. T. 1. Nem tudjuk. 2. Munka alatt áll. 3. Kérje őrskihallgatáson.

K. T. A dolgon nem változtathatunk.

Vitatkozók. 82. Nem vonható le.
M. Komáromújváros. Amennyiben az étkezési pótlék — mint elnevezése is mutatja — az élelmezéshez való hozzájárulás, ilyenre igényük nem lehet, mivel élelmezésük költségeinek egy részét a város viseli.

555. Igen, rendfokozatuknak megfelelően.

B. A. Kérje kihallgatáson.

HEGEDÜ

Csodásan szép hangu, vonóval, teljesen felszerelve 8 korona.

Ébenfa felszereléssel 12 és 18 kor. Mesterművek 20 és 40 korona. Egész finomak részlete is. Rosszakat művésziesen javít.

Árjegyzéket az összes hangszerekről ingyen küld

CZIMBALOM

szab. acélszerkezettel, részlete is. Cso-daerős, tiszta hangu TAROGATÓ

ős-régi magyar hangszer, csodásan szép hangu, 5 billentyűvel 16 kor., 6 billentyűvel 21 kor., 8 billentyűvel 25 kor. Valódi rózsafából 70 K, 80 K és feljebb. Finomabbak részlete is kaphatók.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás:

Ő császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb parancsiratot méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani:

Elrendelem:

hogy az újlagos dicsérő elismerésem másodszer és harmadszer is tudtul adathassék és hogy ez az ezüst katonai érdemérem szalagján alkalmazott egy, illetőleg két ezüstpánt által nyerjen külsőleg kifejezést.

Alapítom:

1. A katonai érdeméremnek egy új fokozatát, mely «Különös dicsérő elismerésem» jeléül fog adományoztatni.

Az új érem a jelenlegi katonai érdeméremnél valamivel nagyobbra, a korona körül egy babérkoszorúval és aranyozva készítenőd.

2. Egy Vaséremkeresztet koronával és korona nélkül legénységi egyének részére, melynek adományozási jogát a hadsereg főparancsnoknak és a délnyugati harczonek parancsnokának Engedem át, mely jog általuk, utólagos jóváhagyás mellett, a magasabb parancsnokokra, hadtestparancsnokokig bezárólag átruházható.

Kelt Bécsben, 1916. évi április hó 1-én.

Ferencz József, s. k.

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a hadidiszitményes 3. osztályu katonai érdemkeresztet:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréseül:

Rutich József, a 306. honvéd gyalogezrednél beosztott V. számú csendőrkerületbeli csendőr hadnagynak;

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréseül:

Rácz László,

Illés József és

Sándor János csendőr cz. őrmestereknek, a II.,

Ács Gergely csendőr cz. őrmesternek, a III.,

Zechmeister Mihály és

Cziczka Antal csendőr cz. őrmestereknek, a VI. sz. csendőrkerületben;

különleges alkalmazásban teljesített különösen kötelességű szolgálatainak elismeréseül:

Ignác Mátvás csendőr cz. őrmesternek, a III. számú csendőrkerületben;

az ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

Dávid András és

Székely János csendőrnek, a II. és

Szücs Gyula csendőrnek, a VIII. számú csendőrkerületben.

Ideiglenes nyugállományba helyezettek:

1916. évi június hó 1-ével:

Zsebe István, V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant mindennemű népfőkelési szolgálatra is alkalmatlan.»

Választott lakhely: Körmen. (Vas m.).

Bráth Dezső, IV. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant mindennemű népfőkelési szolgálatra is alkalmatlan.»

Választott lakhely: Szatmár-Németi.

Előléptettek:

őrmesterré:

1916. évi május hó 15-ével:

Szentmiklósi János őrsvezető cz. őrmester, a III.,

csendőr cz. őrmesterré:

1916. évi május hó 1-ével:

Kiss Sándor, Majzik Zsigmond, Tóth János I., Kurdics Balázs, Takó Lajos, Laux Adolf, Fehér György, Papp János, Vass Imre I., Vass Sándor, Kolozsvári Pál, Pesti Károly, Makai Imre II., Köteles Zsigmond, Molnár József, Dávid Gergely, Garai Márton, Mrena János, Csátrai Lajos, L. Tarsoly Dániel, Varga Sándor, Nyága Péter, Török Sándor, Tóth Márton, Máté István, Vass Imre II., Dancsó József, Balogh Sándor I., Nagy Sándor I., Filip György, Szatmári András, Péntes Sándor, Fuchs István, Nagy Lajos II., Galgóczi Lajos, Kalmár Gyula, Béres József, Dudás István, Bóné Károly, Kovács Bálint, Sikkes András, Gellén Ferencz, Földesi Miklós, Koncz József, Nyisztor Győző, Zsebi József, Váradi György, Kandra György, Polónyi István, Kozma Mihály, Márkus Mihály, Száva György, Dohi József, Balogh András, Serbán András, Gém Lajos, Rideg József, Sütő Sándor, Hoppe László, Buzsle Pásk, Szalaknai József, Nagy Vince, Kisvási Peter, Tasi József, Varga József, Tóth Lajos, Kovács Imre, Borla Flórián, Kovács Lajos, Braun János, Popa János, Mendl Márton, Gulyás Al-

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat-hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett Utalványok, intézvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszünk és eladunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

bert, Tóth Dániel, Boros János, Papp Antal, Kiss József II., Einholz Mihály, Bunta Mihály, Száraz György, Kertész Imre, Buzi Imre, Kugyela János, Vörös Mihály, Baliga Antal, Fekete Mihály, Mikló Mihály és Marton János a VIII. számú csendőrkerületben.

továbbá:

1915. évi július hó 1-ével:

Hurezán Miklós, a VIII.,

1916. évi április hó 1-ével:

Pongrácz János, a IV.,

1916. évi május hó 1-ével:

Magyari István, a II.,

1916. évi május hó 6-ával:

Ábrahám György I., a II.,

1916. évi május hó 15-ével:

Lengyel Sándor és Miklós János, a II.,

Lojek Pál, a IV.,

Szabó Benjamin, a VIII.,

1916. évi május hó 21-ével:

Fülöp András, az I. számú csendőrkerületben.

Lovaglási jutalomdíjban részesítették:

a m. kir. III. számú csendőrkerületben:

Bokor Bertalan őrsvezető cz. őrmester és Ötvös Miklós cs. cz. őrmester 4—4 drb, Kupó István cs. cz. őrmester 3 drb, Vajda Gyula járásőrmester, Pintér János, Szatmári Lajos, Megyeri Antal őrsvezető cz. őrmesterek és Kovács István id. ny. áll. őrsvezető cz. őrmester 2—2 drb,

a m. kir. VI. számú csendőrkerületben: Dobos Lajos, Németh István IX., Németh János II., Bagics Zsigmond csendőr cz. őrmesterek és Major László csendőr, 3—3 drb;

a m. kir. VIII. számú csendőrkerületben; German Dezső, Kosztin József őrsvezető cz. őrmesterek 3—3 drb, Bíró Ferencz és Fábíán Mihály cs. cz. őrmesterek 2—2 drb, Kádár István őrsvezető cz. őrmester 4 drb, Péterman Sándor cs. cz. őrmester, B. Nagy Zsigmond és Kiss Gábor csendőrök 3—3 drb, Bleier Rezső járásőrmester, Varju Imre őrsvezető cz. őrmester és Dibácsi János csendőr 2—2 drb, 10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Okiratilag megdicsértetett:

a m. kir. honvédelmi miniszter ur által:

a háboruban teljesített kitünő szolgálataiért:

báró Orbán Bódog, VII. számú csendőrkerületbeli főhadnagy.

Nyilvánosan megdicsértettek:

a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Bálint György őrsvezető cz. őrmester, valamint a VI. számú csendőrkerülettől vezényelt Tóth Sándor III. csendőr cz. őrmester és Tóth János I. csendőr, mert a folyó évi márczius 29-én Nagysalló községben keletkezett tüzvész továbbterjedését gyors és bátor eljárásukkal lokalizálták, a tüzoltás és vagyonmentés körül nagy buzgalmat és fáradhatatlan tevékenységet fejtettek ki.

Névváltoztatás.

Gyurics István, II. számú csendőrkerületbeli csendőr, a saját és Tivadar nevű kiskorú gyermeke családi nevét, belügyminiszteri engedéllyel «Szörényi»-re; Tencsán János VII. számú csendőrkerületbeli csendőr pedig «Técsi»-re változtatták

SZÁNTÓ JÓZSEF

gépáruháza 18 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyikerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tünéklő beszélőgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

VÁRNAY L. SZEGED

csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek teljes raktára.

**Fiókok: Budapest, VI., Gyár-utca 26.
Nagyvárad, Rulikovszky-út 22.**

Az új Honv. Min. rendelettel rendszeresített táborig

csendőrségi sapkák

és **acézöld hajtóka**
posztó már kapható. ::

Fontos értesítés!

A háboru okozta személyzet hiány miatt csak **szegedi főüzletünk**-ből intézzük el a postai küldeményeket, azért a megrendeléseket, pénzküldeményeket és levelezéseket **Szeged, Kárász-utca 9.** címre kérjük.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelen minden hó
1-én, 10-én és 20-án

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A cigányügyről.

Írta: Feszty Béla, belügyminiszteriumi min. osztálytanácsos.

II.

A cigányügy történetének* tüzetesebb előadását azért tartottam szükségesnek, hogy deduktíve megállapítható legyen, miszerint csakis erőszakos rendszabályokkal a cigánykérdést a multban megoldani seholy sem lehetett.

Azok, akik csakis erőszakos módszerek alkalmazásával teljes eredményt vélnek elérhetni a cigány-mizéria megszüntetése körül, ezen vélelmüket úgy formulázták meg, mintha itt egy alkalmilag összeverődött és összezsövetkezett bűntevő társasággal állanánk szemben, melyet egyszerűen lefogni és megsemmisíteni kell, mint a londoni anarchistákkal történt. Feledik, hogy ilyenü kísérlet — miként a fent előadottak igazolják — a multban sem vezetett a kívánt eredményre. Nem tekintik, hogy a cigány a fajt alkotó törzskereten belül természetes uton folytonosan szaporuló és így önmagában kiegészülő nomád nép, mely bűnben születve és erre nevelkedve, mint a vadállat csupán az élet és fajfenntartásért él és — mint látjuk — uralkodik is.

Számtalan jel arra vall, hogy a cigány magát a mi üldözésünk által jogaiban sértve érzi, azt tartván ugyanis, hogy a mi vagyonunk az ő kintlevő tőkéje, melynek kamatját felszólítás nélkül bármikor bekívánhatja (lopás) a tőkét pedig felmondás nélkül bevonhatja (rablás) és az őt ebben akadályozót jogosan megfenyitheti (gyilkosság). A polgárosult fehér bűntevő mindig tudja, hogy amikor a máséhoz nyul, bűnt követ el s hogy a bűnhődést elkerülje, igyekszik a felderítésre vezető nyomokat eltüntetni, néha önként bevallja bűnét és megtörve vezekel. A cigány ellenben úgy dolgozik, hogy munkáját legtöbbször felismerhetni, mintegy kérkedni, feltűnni akar bravurjaival, a nyomokkal nem mindig törődik, a rablott holmit magánál tartja, a neki való ruhadarabot viseli is, nem törődve a felismeréssel, annak jeléül, hogy a szerintünk bűnös uton szerzettet ő jogosan kerítette meg és joggal magáénak tekinti.

* Déry: A cigányok Európában.

Arra pedig alig van eset, hogy tettét be is vallja vagy hogy fölötte lelkiismereti furdalást érezzen. Ő nála ez ismeretlen érzés. Hogy ez így van, arról a dánosi eset tárgyalása alkalmával mindenki, akit nem csupán a lázas kíváncsiság, a rendkívülség izgalma vonzott oda s aki az ott leadott cigány és egyéb vallomások mélyére tekintett, meggyőződést szerezhetett. Sztojka Bajka a vadasi juhásztól lopott fehér szűrt Dánoson is viselte, sőt még Szentkirályott is rajta volt mikor elfogták, Vlaskó Lajos gyóni erdőör botjára és fokosára a Fabókék portáján akadtak rá a csendőrök egy kendővel együtt, melybe a Lakatos és Kolompár név volt bevarrva. A dánosi zsákmányból dohányt, szivart, cizmát ajándékoztak egy nem falujokbeli embernek, sőt még figyelmeztették is, hogy ne mutogassa, mert bajba kerül. De ők maguk ezen bajtól nem tartottak. A sok rossz aprósághoz görcsösen ragaszkodtak, pedig ha az értéktelen függőt, kést, revolvert eldobják, alig van a részességre nézve ellenük bizonyíték. Lakatos Angyél (Csoroszlya) arra a kérdésre, hogy mi a foglalkozása, azt felelte: «krumplit szedek», de nem a magáéból — jegyzi meg az elnök, «amit szedek, az már enyém», volt reá a sokat jelentő válasz.

Mindezekből folyólag eléggé megállapítható, hogy a jórészt csupán ösztöne által irányított cigány bűntevő nem eshetik azonos elbánás alá a másfajú bűntevővel, mert míg a cigány születésétől kezdve ellenállhatlan kényszer alatt áll, addig a mi fajunkbeli bűntevőt születési terheltségtől mentesen legtöbbször az elébe vetődő alkalmak, körülmények, helyzetek vezetik, dobják, kényszerítik a bűn útjára.

A rendszernek is megkülönböztetettnek kell tehát lenni, melylyel a kétfelé osztályozott bűnösök megfékezését elérni akarjuk, annál inkább, mert a cigány kivétel nélkül már születésekor igényli a módszeres kezelést, míg a fehér fajból csak a megtévelyedettek tehát a kivételek esnek külön eljárás alá.

Igy állván a dolgok, azt is megállapíthatjuk, hogy tisztán erőszakos uton a cigányt lefoghathatjuk, lebélyegezhetjük, mint a marhát eloszthatjuk, a kimutatott helyre kisértjük, erőnk elég van hozzá, de a kimutatott helyen megtartani nem bírjuk, mert az erőszak

Hegedüt, harmonikát, tárogatót,

és a többi hangszereket általánosan
elismeret legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánczhíd-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsérelés. — Árjegyzék minden hangszertől külön küldetik.

nem kelti föl benne a helybenmaradás szükségének érzetét. Védekezik ellene és ép úgy összefolyik, mint a víz, melynek sima tükrét az előre törtető hajó felkavarja ugyan, de utána minden elsimul, háborgásnak nyoma sem marad.

Mindebből pedig az következik, hogy a célravezető módszert nem csupán kívülről ható, erőszakos hatalmi eszközök alkalmazásában kell keresnünk, hanem belső vagyis lelki kényszer alá kell őket egyidejűleg helyezni oly irányban, hogy a további vándorlás lehetlenségére, a letelepülés szükségességére és halaszthatlanságára önmaguktól rájőjjenek s az elhelyezkedést önmaguk is óhajtsák.

Az államhatalomnak kettős célja kell, hogy legyen a cigánykérdés megoldásánál. A legközelebbi cél a modern, kulturállam követelte közrend érdekében a kóborlás, a csavargás megszüntetése. A távolabbi cél pedig a cigányok polgárosítása.

A kóborlás beszüntetése természetesen csak helyhez kötés útján érhető el. Ezen cél eléréséhez az első lépésnél van csak némi erőszakra szükségünk. Később a cigány az ellenőrzést, mint kibírhatlan nyügit rövidesen megunja, a vándorlással, mivel belátni kénytelen, hogy ez az eddigi szabad életmód folytatására, a lopásra, utonállásra, rablásra, kasszafurásra alkalmul többé nem szolgálhat, felhagy, illetőségi illetve kijelölt tartózkodási helyére megy s ott megélhetés után lát, szóval önmagától megváltozik, lelkületében átalakul és az őt körülvevő társadalomnak kárára, terhére, úgy mint eddig volt, ez után nem lesz, de ami fő, nem is lehet.

A legtöbben azt hiszik, hogy a cigányt megállítani és lelkületét átalakítani nem lehet. De igen is lehet. Mert mint a biológia tanítja: minden élő lény képes más környezetben, más éghajlati és megélhetési viszonyok között, megfelelő nevelési módszer alkalmazása mellett eredeti énjétől megválni és a szükséghez képest bizonyos mértékig átalakulni. Ha ez igaz, amit senki kétségbe nem vonhat, akkor a cigányt is lehet erőszak nélkül oly viszonyok közé juttatni, hogy eredeti énjétől megváljon és átalakuljon. Ez az a tantétel, amely a természet örök érvényességű törvényén alapszik és nem a puszta erőszak alkalmazásán, ami a dacznak felkeltője és az ellenállásnak kiváltója, nemcsak a cigány népnél, hanem minden népnél, melynek lelki világa a teljes meghunyászkodásra nincsen berendezve.

És ezen elvek teljes felismerésében és alkalmazásában van meg a garanciaja annak, hogy ezuttal a cigánykérdés megoldása nálunk sikerülni fog. A belügyminiszter emberies mély gondolkozása, nagy tudása, gyakorlati érzéke és törhetlen energiája biztos zálogai ennek.

Egy pillantás a korszakot alkotó belügyminiszteri 15,000/1916. számú rendeletre, nyilvánvalóvá teszi, hogy a szükséges erélyes rendszabályok mellett egész sor-

zata van ott a humánus és a cigányok sorsát erősen javítani célzó intézkedéseknek is.

A rendelet — amely csak azokra a kóbor cigányokra terjed ki, akiknek rendes lakóhelyük nincs — mindekelőtt kimondja, hogy a cigányok ezentúl az eddig szokásos kóborlásaiktól eltiltatnak. Akiknek van rendes lakóhelyük, de mégis kóborolnak, azokat a hatóság — ha nem találja idegenben való tartózkodásukat kellően indokoltnak — a körülményekhez képest kényszerűt levéllel vagy tolonczuton rendes lakóhelyükre utasítja, illetve kísérteti.

A cigányokat ott, ahol éppen tartózkodnak, előállítják, összeírják, nyilvántartásba veszik és előre kiszemelt és a különleges kivánalmaknak megfelelni látszó községekben elhelyezik.

A 18—55 éves férfiakat népfölkelő bemutató szemle, illetve utósorozó bizottság elé állítják, a kevésbé alkalmasokat segédszolgálatra osztják be. Az alkalmatlanok visszakísértetnek abba a községbe, ahol a hozzátartozóik vannak, illetve ilyeneknek nem létében abba a községbe, amely tartózkodó helyül az illetők részére kijelöltetett.

Ragályos betegségben nem szenvedő lovaik hadiszolgálatként a katonaság részére vétetnek igénybe. A szabály szerint járó megfelelő ellenértéket természetesen — épen úgy, mint mások — megkapják. A jövőre igavonó állatot (ló, öszvér, szamar) csak rendőrhatósági engedéllyel szerezhetnek.

Ezekkel az állampolgári kötelezettségekkel szemben azonban a hadbavonult, illetve hadiszolgálatokra igénybe vett cigányok családjai a 100,000/1914. számú pénzügyminiszteri utasítás értelmében épen úgy fognak hadi segélyben részesülni, mint ahogyan mások családjai, részesülnek. Akik pedig a törvény alapján közmunkára köteleztetnek, azoknak a végzett munkájukkal arányban álló munkadíj vagy térítés fog járni. Ugy a segélyt, mint a munkadíjat, illetve térítést azonban nem kapják egészben kézhez, hanem ezeket a pénzeket csekélyebb értékű szükségleti cikkekre (só, fűszer, dohány, gyufa stb.) szükséges összegek kivételével az előljáróságok által kiszemelt és megbízott egyének kezelik a javukra mindaddig, amíg munkássággal, józan étellel és a letelepülésre való hajlandósággal megbízhatóságuknak kézzelfogható bizonyítékát nem fogják adni.

Miután minden nyilvántartásba vett cigánynak ki lesz jelölve a helye, ezt a helyet természetesen engedély nélkül elhagyniuk nem szabad. Hatósági rendeletre vagy hatósági engedély alapján azonban más község határában is vállalhatnak munkát és alkalmazhatók arra. Az ellenőrzés eszközéül szolgálnak a most említett engedélyen kívül azok a cigányigazolványok, amelyekkel minden egyes, 12-ik életévét betöltött vagy ilyen korúnak látszó nyilvántartásba vett cigány a községi előljáróság által díjtalanul ellátandó.

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem **Beretvás-pastillát** használjon azonnal

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban.

Az olasz harctérről. — Károly Miksa főherceg a trónörökös öccse.

Röviden ezek volnának a rendeletnek azok az üdvös intézkedései, amelyek főként az állampolgári kötelességek teljesítésének biztosítását célozzák azokkal szemben, akik eddig azok alól kivonták magukat.

Hogy a mai nehéz időkben a harctérre férfi kell, hogy a katonaságnak ló kell és hogy mindenkinek, aki itthon maradt, fokozott mértékben dolgozni kell, azt a leginferiorusabb cigány is tudja és meg fogja érteni, hogy a régi, jó időknek vége van, immár ő sem lehet többé kivétel. A lelkében azért a háborgásnak nyoma sem marad, ha nem is fog izleni a katonáskodás és a munka és ha külsőleg théátrális jeleneteket fog is rögtönözni az elvett lovak után. A legkibirhatlanabb lesz a helybenmaradás kötelezettsége. Ennek végrehajtása körül kétségtelenül sok baj is lesz, ámde hatékonyan elő fogja mozdítani e téren a siker biztosítását két rendszabály. Egyrészt az a gondoskodás, amelylyel a belügyminiszter emberiesen biztosította, hogy a nyilvántartott cigányok a községben ne csak elhelyezést és munkát, de élelmezést, legszükségesebb ruházatot, tüzelőt és feltétlenül szükségleti tárgyakat is kapjanak, melyeknek ellenértéke a munkaképesek keresményéből később visszatérül. Az első időkben ez a rendelkezés kiválóan alkalmas lekötési módszernek fog bizonyulni. Másrészt pedig a 13. §-ban megállapított büntetés, amely szerint az a nyilvántartott cigány, aki a hatósági intézkedéseknek megátalkodottan ellene szegül, vagy békétlen természete, megrögzött bűnözési hajlama, avagy gyakori szökési kísérletei által akár a többi nyilvántartott cigányra, akár a lakosságra veszedelmesnek bizonyul, az állami kényszermunka-telepbe kerül. Ez olyan féle internálási, helyesebben tán relegálási hely, amely átmenetet képez a fegyházak és az 1913. évi XXI. t.-cz.-ben megalkotott dologházak között.

Egyik kézben tehát a kenyér, amit jóakarattal nyújt az állam, a másik kézben az ostor, ami könyörtelenül fogja érni azokat, akik arra minősülnek, hogy az reájuk lesujtson.

A rendelet 4. §-a arról intézkedik, hogy a kellő gondozás alatt nem álló hét éven aluli kóbor cigánygyermek állami gyermekmenhelyek kötelékében helyeztessenek el. Szó sincs róla, hogy a cél az volna, hogy minden cigány anyának kebléről letépassenek a gyermekek. Ellenkezőleg. Az elhagyott, az önként felajánlott, a teljes züllésnek kitétt gyermekek védelméről van szó, vagy olyanokról, akiknek eltartói hosszabb szabadságvesztésre ítéltettek. Építve a cigány szülőknek gyermekeik iránti mesés szeretetére, igen hatékony módszernek is fog bizonyulni a gyermekmenhelyekben való időszakos elhelyezés a tekintetben, hogy a szülők megtörjenek, megjavuljanak, mert ha érdemeseknek mutatkoznak a kibocsátásra, gyermekeiket újból vissza is kaphatják. A gyermekelvétele tehát nem erőszakos imperatív ren-

delkezés, hanem az emberieségből folyó és javító eszköznek is beváló fakultatív intézkedés.

A 7. és 10. §-ok egészségügyi rendelkezéseket tartalmaznak az oltás és állandó egészségügyi ellenőrzés tekintetében, sőt intézkedés van arra, hogy a heveny fertőző betegségekben szenvedők elkülönítve kezeltesse- nek és lehetőleg járvány- vagy közkórházban elhelyeztessenek. A 15. §. ezenfelül még annak a megállapítását is elrendeli, hogy kik azok, akik közellátásra szorulnak és esetleg abban részesítendőek.

Ennyi humánus rendelkezés után az államhatalom az egész világ ítélőszéke előtt igazán teljes ethikai alapot nyer arra, hogy a közrend, közbiztonság és közegészség nagy érdekeinek biztosítása céljából a megtorló hatalmát a renitensekkel szemben a maga teljes súlyával gyakorolja. Mert akik az államhatalom gondoskodó kezét elutasítják és tovább daczolnak a rend fenntartására és a saját jóvoltuk biztosítására irányuló rendelkezésekkel, azok már igazán maguk hívják ki önmaguk ellen a 13. §-ban rejltő szigorú megtorlást.

A nagy különbség azonban ott áll elő, hogy a drákói szigorral és következetességgel alkalmazott megtorlás többé már a cigány szemében sem erőszak, mert a cigányok igen jól fogják tudni, hogy a megtorlásra ők maguk szolgálnak vagy szolgáltak rá és ez oly nyomot hagy a lelkületükben, mely nem fogja kiváltani belőlük azt az érzést, melyet évszázadok során a legtöbbször egymagában alkalmazott jogfosztás és erőszak keletett bennük.

Miután a kényszermunka-telepen való elhelyezés annyiszor, amennyiszor visszatérő intézkedés lesz, egészen kétségtelen eredményül fogja szülni azt, hogy a cigányok eddig szokásos kóborlása Magyarországon teljesen meg fog szünni.

Ezután fog jönni a civilizatorius munkának második része, a nyilvántartott cigányok polgárosítása, illetve ennek siettetése, mert ez a munka tulajdonképen már régen lassu folyamatban van. Hisz hazánkban immár mintegy 240 ezer állandóan letelepedett, rendes lakással és keresettel bíró cigányfajú honpolgár él, akik között igen sok tanult egyén is van, sőt aljárás-bíró, néptanító és római katolikus pap is akad közöttük. Ezt a lassu folyamatot kell majd állami beavatkozással gyorsítani, hogy ezek az új magyarok «neo coloni» minden tekintetben simuljanak a nemzettesthez.

Ennek tárgyalása azonban tullepne ezen cikk ke- reteit.

Az eddig előadottakból nyilván megállapítható a nagy cigányakció kétségtelen sikere, melynek végrehajtása során azonban rendszeresnek, állandónak, kitartónak és türelmesnek kell lenni. Az egyes községeknek ugyan, amelyek a nyilvántartottak tartózkodási helyeül lesznek kijelölve, talán nem egészen lesz ez a «szerencse» az anyukra, ám a főszolgabírák helyes kijelölő érteke meg

Ne vegyen hangszert, míg **REMÉNYI MIHÁLY**

a magyar kir. Zeneakadémia
házi hangszerkészítője

legujabb árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről, Király-utca 58.

Hegedűk, fa- és rézfuvóhangszerek, czimbalmok. — Zenekarok teljes felszerelése. — Csendőrök kü-
lönös, figyelmes és olcsóbb kiszolgálásban részesülnek. — Régi hangszerek becserélése és javítása.

Minden hangszerről árjegyzék külön-külön kérendő.

Az olasz harcztérről — Boroevics vezérezredes József főherczeggel és Le Beau altábornagygyal.

fogja találni a módját annak, hogy ebből nagyobb surlódások s zúgolódások ne származzanak. Egyébként igen kevés lesz az a község, ahol új nyilvántartásba vett cigányelem lesz elhelyezendő, mert az természetes, hogy ha nincs is egyes cigányoknak vagy cigánycsaládoknak valamely községben törvényesen megállapított vagy a községi törvény alapján megállapítható illetőségük, de ha az beigazolást nyer, hogy az illető községben engedélyezett vagy megtört település révén hosszabb időn át tartózkodtak és ebből folyólag ott születtek vagy valamelyes, az odavaló tartozandóságot igazoló közokmányok birtokába jutottak, ebben az esetben a formászerű illetőség megtagadása esetén is az illetők természetesen abban a községben fognak elhelyeztetni, mely ily módon tulajdonképpen már a múltban otthonukká vált.

Igen nagy figyelem fordítandó az előállítások alkalmával a helyes osztályozásra. A rendelet ugyanis kifejezetten kijelenti, hogy nem vonatkoznak az abban foglalt rendelkezések a letelepült cigányokra vagyis azokra, akiknek rendes lakóhelyük van, akik tehát a hatóságok előtt ismeretesek.

Miután a cél az, hogy a kóborcigányok lassan, legálább is olyan helyzetbe hozassanak, amilyenben a már letelepültek vannak, tehát a fajazonosság miatt igen kell vigyázni arra, nehogy ártatlan, uton levő és magukat igazolni is tudó letelepült cigányfajú munkások indokolatlan zaklatásnak legyenek kitéve.

Viszont azonban alkalmazni kell a rendelkezéseket olyan kóbor cigányokra, akik a fenntartásukra szükséges anyagi eszközökkel rendelkeznek vagy valaminő foglalkozást igazolnak. Ezek a feltevések igen gyakran fognak olyan cigányoknál is bevalni, akik munkásigazolvánnyal is bírnak, de ezt nyilván megállapíthatólag csak a munkakerülő életmód palástolására használják. A magyar királyi csendőrség dolga lesz az ilyen ravaszkodáson és furfangon keresztül látni és az igazi és való tényállást felderíteni, annyival inkább, mert a mai időkben mindenkinek ki kellvén a munkából venni a részét, még minden munkakerülő vagy munkátlan cigánynak is lehet erejéhez és egyéniségéhez mért megfelelő munkát biztosítani.

Nem mulaszthatom el, hogy újból reá ne mutassak a belügyminiszter kezdeményező bátorságára, aki ezt az egyik legnehezebb belügyi kérdést végre rendezés alá vette. *Sándor János* belügyér nevét az ország minden lakosa, de különösen a hatóságok és a vidéki birtokosság — akik leginkább érezték e kérdés megoldhatlanságának hátrányait — hálásan fogja emlegetni.

A belügyminiszternek tevékeny munkatársai voltak *Perényi Zsigmond* báró és *Némethy Károly* államtit-

károk is, akik odaadó tanulmányokkal és nagy buzgalommal látták el ennek a nehéz kérdésnek minden részletét és a további végleges rendezése folyamán az ország még igen sokat fog köszönhetni.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

Alkalmi marhakereskedők.

Irta: *Nyomozó.*

A háborús állapot egészen átalakította az emberiséget. Szolid üzletemberek egykettőre felcsaptak nagykereskedőknek; lekvárban, czérnában utazó ügynökökből hadseregszállítók lettek; ügyvédek, ékszerészek bakancs és csizma-szállításokat vállaltak el s egyes jómódu gazdálkodók, akik más időkben legnagyobb ellenségei voltak a tolvajoknak, máról-holnapra tolvajokká lettek magok is.

Az «alkalom szüli a tolvajt» példaszó talán sohasem bizonyult be jobban valóságnak, mint most, a háborús viszonyok között. Zavarosban halászni nagyon sokan szeretnek. S úgy virágozik a tolvajlás is, mintha legdicőbb hazafiság volna tolvajnak lenni. Vagy talán abból indulnak ki az emberek, hogy a háború úgy is pusztít embert és vagyont egyaránt, ily nagy pusztulás közepe tehát fel sem tűnik, ha az itthonmaradottak szintén a pusztítók, károsítók közé állanak.

S miután drága a megélhetés, megfizethetetlen a ruházkodás, soha nem ismert árakat számít fel mindenki, aki valamit elad: nagyban dolgoznak mindjárt a tolvajok is, hogy lépést tarthassanak amazokkal.

Közhirre ment, hogy a hadseregszállítók rövid idő alatt óriási vagyonokat nyertek össze, tehát gazdagodni igyekszik mindenki és bizony a módban, amelyek között ezt sikerülni remélik, sajnos nem igen válogatósak. Ha nem tisztességes uton is, csak sikerüljön. Ez a fő!

Ilyenformán gondolkozott a többek között K. K. tápiógyörgyei géplakatos is.

Múlt év nyarán cséplőgéppel járván, alkalma volt neki imitt amott helyi és vagyoni ismereteket szerezni. Így tudta meg azt is, hogy az Első Magyar Élelmiszer R. T. hadseregszállító cég, a hadsereg részére szállítandó vágómarhákat az Ujszász-rózsási bér gazdaság legelőjén őrizteti addig, míg a különféle csapatok részére el nem kell szállítani.

Pár száz darab szarvasmarha mindig volt a legelőn. S miután az oda, illetve onnan való szállítás folytán ez a mennyiség úgyszólván napról-napra változott, a gulyát pedig csak pár suhancz őrizte, többször előfordult volna, hogy hirtelenében sem a tulajdonos részvénytársaság, sem a felügyelet iránt intézkedő gazdaság

Czimbalmot, hegedűt, tárogatót, harmóniumot és az összes fuvó- és ütő-hangszereket

ugyszintén azok alkatrészeit és húrokat általában elismerve legjobban szállít Magyarország legelső, legnagyobb és legrégebb hangszergyára. . . .

Árjegyzék minden hangszerről bérmentve küldetik.

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 16.—18.—26. szám.

SCHUNDA V. JÓZSEF

cs. és kir. udv. hangszerszállító, az orsz. m. kir. zeneakadémia, valamint az összes budapesti színházak hangszerszállítója, a pedál-czimbalom és rekonstruált tárogató egyedüli feltalálója. Alapított 1847-ben.

nem tudta volna megmondani, hány darabnak is kell lenni a gulyának tulajdonképen.

Éjszakára néhány darab szálfából összetakolt akolba terelték a suhanczok a marhákat, ők maguk pedig egy az akol közelében épített kunyhóban huzódtak meg, ha esős vagy hűvös volt az idő, egyébkor azonban a szabadban háltak az akol körül.

K. K. gépész e körülményeket ismervén, a cséplés befejezte után hasznára akarta fordítani ebbeli ismereteit. E czélból O. I. és O. B. tápiógyörgyei testvérgazdákat igyekezett rábeszélni, hogy alkalomadtán hajtsanak el néhány darabot a gulyából.

A gépészt az is ösztönözte erre, hogy a tervezést követő idő után néhány nap mulva katonai szolgálatra kellett bevonulnia és habár szép keresetre is tett szert a nyár folyamán, arra törekedett, hogy még türhetőbb viszonyok között hagyhassa a családját és magával is vihessen el pár száz koronát.

A két gazda eleinte hallani sem akart a dologról, ilyen keresetre nem voltak rászorulva. De visszatartotta őket a szégyen is, ami leleplezésük elmaradhatatlan következménye lett volna.

A gépész azonban, miután észrevette, hogy a két gazda csakúgy immel-ámmal védekezik a rábeszélés ellen, addig kísérletezett velök, míg mult évi szeptember 3-án végre megegyeztek.

Az említett napon délután erős szeles, esős idő támadt, ami rájuk nézve éppen kedvező volt. A három férfi tehát, amint besötétedett, utnak indult, még pedig, hogy a községbeliek előtt fel ne tűnjék, erre az alkalomra az O.-ék tanyáján jöttek össze.

Két nappal később, szeptember 5-én, az Ujszász-rózsási gazdaság tisztartója azzal a panaszszal jelent meg az ujszászi örsön, hogy az elmúlt napok valamelyikén, közelebbi meghatározással legfeljebb két nap alatti időközben, ismeretlen tettések 16 darab, 24.000 K értékű fehér és vöröstarka ökröt és tinót elloptak a legelőn volt körülbelül 178 darab vágómarha közül.

A lopást csak a panasztétel napján reggel vették észre s mivel aznap éppen országos vásár volt Szolnokon, a tisztartó úgy okoskodott, hogy akkor éjszaka loptatták el az ökröket és bizonyosan a vásárra hajtották.

Ez a feltevés, — habár, mint később beigazolódt, részben meg is felelt a tényeknek, — kissé erőltetettnek látszott, mert hiszen akármilyen merész legyen is a tolvaj s akármilyen könnyű is most eladni a vágómarhát, helyes következtetés mellett még sem lehet feltételezni, hogy közvetlen a szomszéd városba levő országos vásárra be merjen állítani 16 drb marhával a tulajdonjogot igazoló járlatok nélkül. A tisztartó azonban addig kardoskodott ebbeli feltevése helyessége mel-

lett, hogy Szentmiklósi Mór őrmester örsparancsnok végre is rászánta magát s egy népfelkelővel, az előzetes helyszini szemle megejtése helyett, Szolnokra mentek át a tisztartóval együtt.

Véletlenül szerencsések is lettek volna, ha közvetlen a panasztétel után mindjárt vonatra ülve, hamarosan megjelenhettek volna a vásárban. De mert csak délelőtt 10 óra után kaptak vonatot s így csak déltájban juthattak a vásártérre, amikor már félig-meddig vége volt a marhavásárnak, sem ott, sem pedig a vasuti rakodónál nem találtak rá a keresett jószágra.

A délelőtti időt azonban felhasználta az őrmester. Táviratozott a környékbeli örsöknek s bejelentette az esetet Abonyba a járás parancsnokának is, így aztán a vásárból egyenesen a lopás helyszínére mehetett, ahova idejekorán megérkezvén, a gulyások egymással ellentétes bmondásai daczára is megállapíthatta, hogy a lopás szeptember 4-én virradóra történt, mert akkor reggel találták az akol egyik oldalán a korlátot lefeszítve, amiről pedig azt hitték, hogy a marhák törhették le.

Minthogy pedig abban az időben, mint már fentebb is jeleztem, esős idő volt, abból a feltevésből kiindulva, hogy valahol, a legelőn kívül eső területen még meglehet találni a 16 darab marha nyomát s ugyanebből esetleg meglehet állapítani az irányt is, amerre azokat elhajtották, körülvizsgálgatták a területet s így fedezték fel, hogy a marhákat a Budapest felé vezető, úgynevezett Sós-úton hajtották el.

Ebbe az irányba indult tehát a járőr a tisztartóval együtt kocsin szeptember 6-án s az utmenti tanyákon kérdezősködve, a Korsós csárda mellett táborozó Vidák József ujszászi teknővájó cigánytól megtudta, hogy szeptember 4-ére virradó éjjel három paraszt kinézésű ember hajtott ott el 16—20 darab marhát.

Tovább haladva Koczka István mezőőrrel találkozott a járőr. Ez megerősítette a cigány állítását, sőt hozzátette, hogy miután akkor száj- és körömfájás miatt tilos volt az ujszászi határból szarvasmarhát kihajtani, fel akarta tartóztatni az ismeretlen embereket, de azok szóba sem állottak vele, hanem megzavarták a marhákat s további kérdésére is, hogy hová hajtják az ökröket, hiszen nincs abban az irányban vásár sehol, csupán annyit kiáltott vissza az egyik, hogy Nagykátára.

Miután pedig előrelátható volt, hogy ez a felelet csak félrevezetés akart lenni, Tápiószelének, majd ezen áthaladva Tápióbicske irányában folytatta a puhatolást a járőr, abban a feltevésben, hogy a jelzett irányba vezető ut mellett erdők lévén, ott valószínűleg meghuzódtak a tolvajok a nappali időre.

Ezen az úton haladva folytatták a kérdezősködést s így kerültek össze két zsidó kereskedővel, akiket szintén

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

Zsótér-bérház, Városháza mellett. (Rákóczi szoborral szemben.)

Csendőrségi fegyvergyári kerékpárok. — Csendőrségi diszvarrógépek. — Világhírű tűnélküli pathéfonok. — Világhírű tús gramofonok. — Lemez újdonságok és kerékpár felszerelési cikkek főraktára.

Csekély havi törlesztés! • Képes főárjegyzékem díjtalan! • Csendőrségi Urak legkedveltebb bevásárlási helye.

megkérdeztek, mire az egyik azt felelte, hogy épen aznap hajtottak a keresetthez hasonló marhákat a Deutsch Miksa tanyájára, aki a káros részvénytársaságnak is szállítója volt.

Ez a tanya éppen utba esvén, alighogy megközelítették, az odatartozó területen legelésző nagy csapat marha között mindjárt felismert a tisztartó néhány darabot a keresett ökrök közül, mire behajtottak a tanyára.

Deutsch Miksa a járőr kérdéseire beismerte, hogy a megjelölt tíz darab vágómarhát előző napon vette a szolnoki vásárban 13.000 koronáért tápiógyörgyei emberektől s ennek bizonyosságára mindjárt kihozta a járlatokat is, amelyeket, — mint mondá — a vásárban zsebretevé, állítólag addig meg se nézett.

Legnagyobb meglepetésére ekkor vette észre, hogy a járlatok, amelyeknek átírását az eladókra bizta, nem is az ő nevére, hanem Demkó András névre lettek átírva, eladóként pedig O. I. és O. B. tapiógyörgyei lakosok szerepeltek.

Deutschnak a vétel körüli jóhiszemősége kétségtelen volt. Az a vélekedése azonban, hogy a Demkó András név csakis az eladók vagy az átírók tévedéséből kerülhetett a járlatokba, nagyon kétesnek látszott s ennél sokkal valószínűbb volt az a feltevés, hogy eladók szándékosan iratták be azt az idegen nevet azért, hogy ha a csendőrség a szolnoki járlatkönyvben keresné az átírt marhák új tulajdonosát, ezen a néven puhatoljanak utána. Tápióbicskén, a félrevezetési szándék tehát kétségtelen volt, annál is inkább, mert ilyen nevű egyén éppen nem is volt a községben.

Megvolt hát a tettesek közül kettő s így bizton remélhette a járőr, hogy az addigi adatok nyomán a harmadik tettet és a hiányzó marhákat is könnyű lesz majd előkeríteni.

A járlatokat elkobozván, Bozsódi Zsigmond járásörmester vezetésével, aki az előző eredménytelen nyomozásról értesülve, a nyomozás további vezetésére ekkorára kiszállott, másnap tovább folytatták a puhatolást.

Az O. testvérek azonban valahogy megsejtették a közeledő veszélyt, megugrottak hazulról s egész napon át a határban bujkáltak. De a járőr mégsem töltötte tétlenül az időt, mert aznap még a községházán megállapították, hogy négy darab marhára Cs. I. és V. V. ottani lakosok tanuskodása mellett, hogy azok a tettesek saját nevelései, váltották ezek a járlatokat s miután kettő ezek közül már megvolt, több helyen való kérdőzködés után megtudták azt is, hogy a másik két járlat alapján két tinót Budapestre a közbűvőhidra szállítottak el a tettesek vonaton. Ugyanaznap egy másik járőr, a határban való nyomozás közben négy darab marhát talált bitangságban, amelyekről később kiderült, hogy tettesek bocsátották szabadon a tanyájukról, miután addig nem tudtak rajta tudni.

Ekként beszerezvén a bizonyítékokat, aznap éjjel tartott lesállítás mellett, elfogták a titkon hazatért tette-

seket is. Majd átkutatván lakásaikat, az ott talált 8840 K. készpénzt és 6 drb régi járlatot elkobozták.

A lopás bizonyítása azonban még eme bizonyítékok mellett sem akart sikerülni, mert az O. testvérek a lopást és azt, hogy ahhoz harmadik társuk is lett volna, konokul tagadták, azt állítván, hogy a marhákat szeptember 5-én tanyájuk előtt bitangságban találták s őket legfeljebb csak az terhelheti, hogy erről jelentést nem tettek, hanem a marhák egy részét jogosulatlanul eladták.

Arra pedig hiába szólították fel őket, hogy a marhákért kapott pénzből hiányzó részt adják elő vagy igazolják elfogadhatóan, kinek adták és miért, mert ezekre a kérdésekre mindannyiszor kereken megtagadták a feleletet.

Mint hogy azonban ilyen feltűnő esetet nem lehet titkon kezelni, hogy a csendőrrjárőrök ide-oda járkálása gyanút ne keltsen és hire ne menjen a lakosság közt a nyomozás miokból való folytatásának, ez esetben is akadtak olyanok, akik az O. testvéreknek K. K.-val utóbbi időben való összeköttetéséről tudomással bírván, mindjárt sejtették, hogy ez az összeköttetés a nyomozás alatti esetre is kiterjedhetett s ennek az alapján besúgták a nyomozást vezető járásörmesternek, hogy a harmadik tettes bizonyára K. K. lesz, azzal a hozzáadással, hogy nevezett az utóbbi napokban nagyobb mennyiségű buzát vásárolván, készpénzzel fizetett mindenütt.

Ez alapon K. K. gyanúsítottat is felidéztette volna a járőr, de már a községházán megtudta, hogy ez az előző napon vonult be Nyitrára katonai szolgálatra. Lakása átkutatása mellett azonban 3160 K-t és több mint 15 mm. buzát talált a járőr, mely utóbbira nézve gyanúsított felesége beismerte, hogy pár nappal előbb vette a férje, de az ezért fizetett, valamint a náluk talált nagybösszegű pénznek hol és miként való szerzését a nő nem tudta igazolni s izgatottságában csupán anynyit mondott, hogy néhány nappal előbb egy éjjel távol volt a férje, majd azt követőleg Szolnokon is megfordult és ez idő alatt szerezte valahol a pénzt.

Távirati megkeresésre az illetékes katonai parancsnokság őrizetbe vette K-t és megmotozása alkalmával nála talált 100 K 22 ft is biztosítván, erről értesítést küldött a járőrnek.

Ezekkel a bizonyító adatokkal szemben már megadták magukat az O. testvérek és beismerték a lopás elkövetését, valamint azt is, hogy abban K. volt a társuk s ő volt a dolog kezdeményezője is.

A tettesek letartóztatva, a bűnjelek és bizonyítékok beszerezve, illetve biztosítva lévén, a szép eredmény teljesen a kezükben volt s így az örs és a járásparancsnok jogosan hihette, hogy a tettesek terhelő bűncselekményeket teljesen kiderítették és nem is gondolt arra, hogy ez az eredmény az O. testvéreket terhelő más bűncselekmény kiderítését is előmozdítja.

Pedig így történt. Igaz, hogy sem a bejelentett pa-

naszból nem tudhatta, sem a nyomozás során felderített adatokból nem következtethette a járőr, de mint néhány nappal később kiderült, a tetteseket, jobban mondva az O. testvéreket ugyancsak fentebbemlített társaság kárára elkövetett más bűncselekmény is terhelte s ezzel volt összefüggésben nevezettek az a védekezése is, hogy őket csak a jogtalan elsajátítás vétsége terheli.

A múlt év június havában ugyanis a káros társaságnak a györgyei uradalomban is volt egy nagyobb csapat vágómarhája, amelyből — legalább akkor úgy hitték — az ide-oda való hajhászás közben valahol 6 drb elveszett.

Akkor erről nem tettek panaszt sehol. A fentebbi eset kiderítése után azonban az O. testvérek felé terelődött a gyanu s a társaság ezt a kecskeméti kir. ügyészségnek tudomására is hozta, mire az ügyészség felhívta az illetékes tápiószelei örsöt, hogy ebben az irányban ejtse meg a nyomozást.

Horváth János nyomozott ebben az újabban felmerült ügyben és hosszadalmas utánjárás és a tápiógyörgyei járlatkönyv átvizsgálása után megállapította, hogy az elveszettnek hitt marhákat csakugyan az O. testvérek szállították el, még pedig az előbbiekhöz hasonló módon, hamis uton beszerzett járlatok alapján.

Az eredmény pedig az lett, hogy a részben O. I., részben pedig egy újabb társ F. A. által váltott járlatokkal a tápiószelei vásáron eladott marhákat egy nagy-kőrösi marhakereskedő vette meg, ez hamarosan továbbadta egy tápiógyörgyei lakosnak, aki ugyancsak rövid idő múlva a jákóhalmai vásáron T. czeglédi mészárosnak adta el, de a járlatba nem ennek a nevét, hanem Hörömpő nevet irattak, ami pedig ott teljesen ismeretlen volt.

Ezeknek azonban már csak a bőreivel és a járlataival lehetett beszámolni, mert a mészáros levágta mind. Ezekről a járlatokról is meglehetősen állapítani, hogy eredetileg jogtalan uton jutottak a tettesek birtokába, amennyiben azt, hogy a jószágok saját neveléseik, egymás javára tanusították.

*

Ennél a nyomozásnál is láthatjuk, hogy a legbiztosabb kiindulási támpontot csakis az alapos helyszíni szemle adhatja meg. Vannak ugyan esetetek, amikor ettől, a tettesekről esetleg a cselekményből előbb beszerzett bűnjelekről való előbbi értesülés folytán vagy talán mert a megjelölt tettesek üldözése elébbvalónak látszik, el lehet vagy el is kell térni, de az bizonyos, hogy — eme rendkívüli okoktól eltekintve — csak az a nyomozóközeg jár el helyesen, aki, mielőtt a tulajdonképeni nyomozásba belefogna, a helyszíni szemlét tartja meg.

KÉPEINKHEZ.

Az olasz harcztérről.

Az olasz harcztér egy év óta tartó állóharczait alaposan megélenkítették dicső csapataink pár héttel ez előtt. Az olaszok addig fenyegettek bennünket az egymás után megindított de eredménytelenül befejezett offenzíváikkal, míg egyszer csak a mi hős csapataink mutatták meg nekik, hogy tulajdonképen milyen is az az igazi offenzíva. Hiszen igaz, hogy ők is ilyenforma szándékkal kezdtek el mindannyiszor a jóelőre bejelentett támadást, de mindannyiszor, mint lövedékeik a kősziklácson, úgy tört meg minden erőlködésük hős csapataink érczfalán. S ez az, amit ők most nem tudtak utánunk csinálni.

Ugyanis: amily tehetetlenek voltak megindított támadásaikat érvényre emelni annak idején velünk szemben, ép úgy nem tudtak ellentállani most megindított előnyomulásunknak, holott az óriási terepnehézségek és a páncélfalu erődítésekkel megrakott erődövezet, mind az ő előnyüket szolgálta az egész déltiroli területen s mégis a foglyok ezreivel, óriási hadizsákmány vesztéssel és erődek egész sorozatának elvesztésével kellett bűnhődniök a hitszegő árulásért, amelyet velünk szemben elkövettek.

Mint az egyidejűleg közreadott képeink mutatják, nagy az élénkség és mozgalom az olasz fronton. Pedig ez még csak a kezdete volt a mi támadásunknak. Folytatása még következik. Hős csapataink a Lombard-síkság peremén állanak már, ahonnan fejveszetten menekül az olasz lakosság biztosabb tájak felé. Az olasz hadvezetőség pedig zavartan kapkod ide-oda, mert előtte is szinte kézenfekvő annak a lehetősége hogy ha hirtelelenül nem sikerül magokat összeszedniök, a monarchia czimeres lobogója kerülhet a híres nevezetességű Velencez tornyainak és a Doge palotáknak ormaira.

HIREK.

Adományok. Az özvegyek és árvák részére a fekete-halomi örs legénységétől 17 k.; a vak katonák részére Varga Sándor őrmester a 106. gyaloghadosztálytól 8 k.; végül a létesítendő csendőrségi internátus alapja javára Pálfi Sándor őrmestertől 1 k. adomány érkezett hozánk. Az adományokat rendeltetési helyére jutottuk.

Dicsérő elismerés. A cs. és kir. palankai (Szerbia) körlet parancsnokság Miklósi György újidéki szárnybeli csendőr cz. őrmesternek, különösen értékes kincstári tárgyaknak beszolgáltatásáért, dicsérő elismerését nyilvánította és őt 20 korona pénzjutalomban is részesítette. — A «Russ» felderítő különítmény, Kopacz Dénes brassói szárnybeli csendőr cz. őrmesternek, a különítménytől történt bevonulása alkalmából, ott a hadjárat alatt másfél éven át teljesített kitünő szolgálataiért, a legfelsőbb szolgálat nevében teljes elismerő-sét fejezte ki.

Köszönetnyilvánítás. Csiktusnádi Betegh Miklós, a cs. és kir. 12. hadtest területére kinevezett kormánybiztos, ezen megbízatása alól történt felmentése alkalmából, a működése ideje alatti támogatásáért, az illetékes csendőrtisztikarnak és legénységnek hálás köszönetét fejezte ki.

A világ legjobb harmonikái

Orgonahangu, 2 váltóval 7 K, finom 9 K. Csodásan erős hangú, 3 igaz váltóval 11 K. Egész zenekari hangú 4 igaz váltóval 14 K. Erős acél hangok 18, 20, 25, 40 K. Finom kétsoros harmonikák, háromsorosak, gramatikus hangok is készülnek.

Mogyoróssy Gyula királyi szab. hangszergyár

Gramofon

Csodásan erős, tiszta hangú beszélőgép 30 K, nagy «Union» szerkezettel 36 K. — Legszebb hanglemezek az összes dalok, zenék, operák, tréfás előadások stb. 60 fill.-től 3 K-ig. Javítási műterem.

Árjegyzéket az összes hangszerekről ingyen küld

Budapest, Rákóczi-ut 71. szám.

Szerkesztői üzenetek.

Vitakozók. Járőrvezetői jelvény viselésére az jogosult, kit a kerületi parancsnokság járőrvezetővé kinevezett.

23. T. p. Várják be türelemmel.

S. J. népf. Zsolna. Forduljon szakaszparancsnokához.

F. A. őrm. T. p. 350. A csendőrkerületnél számíttatik fel 1915 május hó 1. óta.

Világháború 1916. A szolgálati szabályzat mérvadó.

Esztergom 7777. 1. Gondoskodás tárgyát képezi. 2. Az intézkedés már folyamatban van. 3. Nem. 4. Szolgálati uton a honvédelmi miniszter úrhoz.

Nyugdíjas. 1. Segélyre nincs igénye. 2. A csendőrlégénységre érvényes kimaradási kedvezmény a népfőlkélokre nem vonatkozatható.

Nagyilsai népfőlkelő. Névtelen levélre nem válaszolunk.

Sz. J. népf. Irsa. Honvédelmi miniszter úrhoz czimzett kérvényben kérje.

Bácskai népf. Az 1915. évi 264781/16 számú honv. miniszt. rendelethez való hivatkozással őrskihallgatáson kérheti.

Erdélyi. Igen, a Cs. 20. jelzetű határozványok III. fejezet 9. pontja értelmében.

D. I. Ténylegesítése esetén előző szolgálati ideje beszámít és azt a pótdíjat kapja meg, amelyet utoljára élvezett.

H. Gy. 1. Az örökösöket illeti meg. Kérje az illetékes pótzászlóalj-parancsnokságtól. 2. Nem kötelesek fizetni. 3. Elszomoritó dolog, de nincs módunkba rajta segíteni.

D. M. népf. Nem.

Határőrizeti örs. 1. és 2. Igen.

Karpatyi népf. 1. Még nincs végérvényesen eldöntve. 2. Rejtvények megfejtésével nem foglalkozunk. 3. Nem. 4. Kérje őrskihallgatáson.

M. N. I. Ha a kérelem jogos lett volna, úgy nem utasítják el.

A. F. Parajd. 1. Nincs igénye. 2. Vissza nem tarthatók, de nem is ténylegesíthetők.

N. X. 1. Mint magyar állampolgár, nevét csupán magyaros hangzásúra változtathatja. 2. Csak osztrák állampolgár vehető fel.

P. őrm. T. p. 231. A küldött egy koronát a csendőrségi internátus javára bevételük. Kérdéseire innen nincs módunkban válaszolni. Kérdezze meg tiszti elöljáróját.

B. J. a táborban. 1. Úgy szolgálatban, mint szolgálton kívül viselhető. 2. Korlátlan ideig elviselheti.

K. A. volt csendőr. 1. Igen. 2. Ha katonai zsoldban részesül, úgy a szakaszvezetői. 3. Az ottani szabályt nem ismerjük.

V. D. népf. szkv. Nyugdíjra nincs igénye.

FEJTÖRŐK.

Képtalány.

Betűtalány.

Tréfás számtalány.

Van nekem egy kedvenc számom;
Két ötödét ha elveszem,
Az egész csupa rom lesz.

Megfejtési határidő: 1916 június 1-ig.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erzsébet királyné szanatorium-sorsjegy lesz kisorsolva.

HIVATALOS RÉSZ.

Körrendelet.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi április hó 16-án kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a vitézségi érdemeknek a hadrakelt seregnél a köpenyen engedélyezett viselesi módja, a háboru tartamára a mögöttes országrészekre is kiterjesztessék.

Előjegyzendő az A—26. jelzetű Szabályzat I. Rész 5. lapszám és az 1914. évi 61. számú Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek közzétett 159.502/7. számú körrendeletnél).

Kelt Budapesten, 1916. évi június hó 5-én.

Báró *Hazai Samu*, s. k.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás:

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy:

a legfelsőbb dicsérő elismerés ujólag tudtul adassék: az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálatai elismeréseül:

Gergely Endre, egy gyaloghadosztálynál beosztott II. számú csendőrkerületbeli csendőrfőhadnagynak;

adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréseül:

Kovács Béla őrmesternek, az I.,
Drenyovszki Ádám őrmesternek és
Molnár Balázs csendőr cz. őrmesternek, a II.,
Kassai József és
Kocsis Keresztély csendőr cz. őrmestereknek, a VII.,
Kassa János őrmesternek és
Juhász István csendőr cz. őrmesternek, a II.,
Ács Kálmán csendőr cz. őrmesternek, a III.,
Román Elek és
Dadám Pál csendőr cz. őrmestereknek, az V.,
Hobár József és
Kercselics János csendőr cz. őrmestereknek, a VI.,
Zsurka Szabin,
Bernáth Salamon,
Prigye János és
Zomonitia Mihály, csendőr cz. őrmestereknek a VII.,
Dudás András csendőr cz. őrmesternek, az VIII.,
Balázs Péter csendőr cz. őrmesternek, az I.,
Bordás György csendőr cz. őrmesternek, a II.,
Petri Antal csendőr cz. őrmesternek, a III.,
Danis István és
Horváth János VI. csendőr cz. őrmestereknek, az V.,
Sziogyártó Márton és
Filkér Károly csendőr cz. őrmestereknek, a VII.,
Nagy Imre és
Albucz Péter csendőr cz. őrmestereknek a VIII. sz. csendőrkerületben.

Adományoztatott:

a hadrakelt seregnél:

Ő császári és apostoli királyi Felsege által erre felhatalmazott parancsnokság által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásuk elismeréseül:

az 1. osztályú ezüst vitézségi érem:

Homoki József őrmesternek, a IV. számú csendőrkerületben;

a 2. osztályú ezüst vitézségi érem:

Szentmiklósi János őrsvezető cz. őrmesternek, a IV. és Béres Lajos csendőrnek, a VIII. számú csendőrkerületben;

a bronz vitézségi érem:

Danyi Antal csendőr cz. őrmesternek, a II., Horváth János őrsvezető cz. őrmesternek, Nagy István II. őrmesternek és Heiszter József őrsvezető cz. őrmesternek az V., Bencze Sándor, Péter Miklós és Giliczán János csendőr cz. őrmestereknek, a III., Herczeg Imre, csendőr cz. őrmesternek a VI. és Vén János őrsvezető cz. őrmesternek, a VIII. számú csendőrkerületben.

Áthelyezett:

1916. évi június hó 1-ével:

Rutich József hadnagy, az V. számú csendőrkerület állományából a VI. számú csendőrkerület állományába.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetett:

Tóth Dániel V. számú csendőrkerületbeli járásőrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «jelenleg szolgálatképtelen», 1916. évi június hó 1-től számitandó egy évre.

Választott lakhely: Miskolc.

Okiratilag megdicsértettek:

a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Pálfi Károly, Szilágyi Márton járásőrmesterek, Márk János őrmester, Filiszár István, Dobó János, Pósa, Biró István II., Pusztai József, Olasz István, Deák Mihály, Györgypál Albert, Németh János L, Árkus Antal,

Szücs Imre, Pásztor Mihály, Endrédi József, Linder János, Jandó István, Cloósz János, Mészáros Mihály II., Ferencz János, Varga Pál, Jónás Gyula, Bogyor Sándor, Szöcs Mihály II., Dimény József, Kolofon Béla, Dombi Márk, Szakács Károly, Gál Imre, Balázs Ábrahám, Tamás József I., Nyíri Imre, Stróbli György, Fábrián Imre, Szabatyán István, Gersch József, Gerendi Ferencz, Balogh Sándor, Boér János, Bikit János, Konnerth János, Bartók András, Kopacz Áron őrsvezető cz. őrmesterek, Bor Pál, Czírják János, Gaál István, Maczelka József, Pintér Ferencz, Szoéri János, Pintér József II., Szabó János II., Nagy Ferencz I., Kiss Sándor II., Ferencz Géza, Zelei Mihály, Tóth Lajos II., Varga István I., Kiss János II., Csiszár József, Mátis Miklós, Szabó János IV., Dombovári György, Gubik György, Kluesik Márton, Oláh Péter I., Wendling János, Hegyesi Imre, Mingesz Fülöp, Bakos András, Pálfi Mihály, Szabó István V., Tihanyi Lajos, Kiss G. Lajos, Papp Imre, Balázs Péter III., Fazekas Sándor, Gergich Pál, Sávai Pál, Király József, Szabó István L., Köszei Ferencz, Balassa Vincze, Prekulás György, Csete Sándor, Nagy Károly, Kiss M. István, Kovács Ferencz I., Tályai Sándor, Kovács Dénes, Zolnai András, B. Nagy Gyula, Illés Károly, Sorbán Ottó, Katona Gyula, Nagy István II., Hunyadi Pál, Boros László, Jókay Zsigmond, Lengyel Gábor, Zöld Sámuel, Szücs János, Szák János, Vágási Dénes, Laczkó Tamás, Szabó Lajos I., Bartha Gábor, Popovics György, Török Imre, Viragh György, Lévai Sándor, Mester Ferencz, Papp András, Domány János, Bersan Demeter, Bakos Mihály és Nemes János I., csendőr cz. őrmesterek, a jelen háború folyamán a közbiztonság és a hadügy érdekeinek előmozdítása terén kifejtett ügybuzgó és eredményes szolgálataikért.

Lovasi Antal, Szörényi István, Lányi György, Hettlinger József, Makai Ferencz őrmesterek, Galicza Mihály, Pauli József, Hódi Sándor és Elek Sándor őrsvezető cz. őrmesterek, különböző irodai alkalmazásban úgy békében, mint a jelen háború folyamán odaadó ügybuzgalommal teljesített kiváló szolgálataikért.

a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Kampler Sándor, csendőr cz. őrmester, a magyar államvasutak szabadkai üzletvezetőségének területén, egyes vasuti alkalmazottak megvesztegetése útján polgári egyéneknek a katonai tényleges szolgálat alól törént jogtalan felmentése és a megvesztegetett egyének kinyomozása, elfogása és a megvesztegetésre fordított pénzüsszegek megállapítása körül kifejtett igen buzgó leleményes és körültekintő eljárásáért.

a m. kir. VII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság**Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.****— Telefon 153—44. szám. —****Alaptőke 2.000,000 korona.**

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetét után, melynél a betető az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett.

Utalványok, intézvények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Varga János I. a VI. kerülettől a besztercei szárnyhoz vezényelt csendőr cz. őrmester, többrendbeli betöréses lopás és lopási kísérlet tetteseinek 12 napon át folytatott nyomozás utáni kiderítése és elfogásáért.

Kanabé János és Voloncs György csendőr cz. őrmesterek és Bartis István csendőr, többrendbeli betöréses lopás tetteseinek 15 napon át történt nyomozás utáni kiderítése és elfogásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Hermann György törzsőrmester, Biró Ferencz II., Zsinka István őrmesterek, Hézső Sándor, Szabó Lőrincz, Nagy Benjamin, Görög Mihály, Erdödi János, Magyar Ferencz II., Cloós Keresztély őrsvezető cz. őrmesterek, Bartha Mihály, Bondár Balázs, Udvari István, Turi István, Tamási Lajos József, Nagy Pál II., Sipos Imre, Lajtos Dénes, Blahó József, Pálkás Károly, Fodor András, Illés István II., Világos József, Papp János II., Tóth Sándor, Poller András, Balanyi Pál, Bagi János, Sebestyén Mátyás, Nagy Pál I., Szalóki Antal, Szabó József János, Tóth János V., Kovács Mátyás, Sánta János, Sarnyai Miklós, Gera József, Pap Rákosi József, Bernáth Ferencz, Somogyi Mátyás, Moré János, Pittuch László, Kámvás Imre, Papp Sándor, Balogh Imre, Hodocsek János, Juhász Miklós, Kovács János III., Pozsár István IV., Bikis Gábor, Patkós Mihály, Hegedüs Sándor, László Lajos, Horváth Imre III., Kovács Lázár, Máté Bika Tódor, Skoda Ádám, Szedlár János, Tarczal József, Ungor István, Zischka Gyula, Darida Mihály, Kovács Ferencz II., Ötvös István II., Veres Dávid, Varga Lajos II., Ádám Vincze, Grozav Sándor, Répás Boldizsár, Sárkány János, Tóth Béla, Péterfi József, Mager Lajos, Szakács László, Vincze János, Tolnai György, Ördögh János, Komáromi Márton, Kovács József II., Burai József, Demeter József, Darabont János, Balanyi József Géza, Lugosi Sándor Imre, Kovács István I., Miedt Ferencz, Adameszku János, Szekeres Károly, Németh Gyula, Balogh János, Piti Imre, Kocsis Sándor, Kalmár Sándor, Ábrahám György, Major József, Mészáros János II., Illés Pál, Kósa Gergely, Fehér József, Krajczár János, Tóth Pál I., Domokos János, Kránitz Pál, Hajnal István, Kollár Pál, Komluski Dusan, Krecsun Miklós, Szabó István VI., Vesmás Lajos, Franzen Péter, Polovics János, Szögi Ferencz, Mihanek Ferencz, Virág János, Piroska János, Zsényi Pál, Járás István, Komjáti János, Nagy Mihály II., Csuri Sándor, Péntek József, Nemes János, Sztakó János, Faragó István, Simon Péter, Faragó Sándor II., Kozma Sán-

dor, Ujvári Miklós, Boros Sándor, Fülöp Sándor, Szilágyi Lajos I., Angyal Lajos, Somogyi Lajos, Brumári Lukács, Horváth Imre I., Dragos Péter, Halasi Mihály, Stökl Ferencz, Antal Tivadar, Bécsi Imre, Huszár István, Tornyai József, Kozma György, Gyuk Imre és Kiss János III. csendőr cz. őrmesterek.

Galambos Ferencz, Miklós Pál, Tumó István, Tuba Lajos, Beretka István, Komáromi István és Kotyész János, Batizi István, Kasza Gábor, Lukács Ferencz II., Nagymélykúti Vincze, Németh Sándor József, Pancz István, Sipos S. István, Aladsisch Antal, Baráth József, Dömötör Péter, Kaliczka Lajos, Komlói József, Pósa József, Sigmond László, Papp Lajos II., Atanaczkov György, Rudics Károly, Sztipics István, Turucz János, Biró János, Oresán Miklós, Albert Mihály, Gereben János, Bakos Miklós, Dragán György, Tamás János, Sass Miklós, Czeizinger Lajos, Kristály István, Bálint Ferencz II., Gyerán Árkádia, Nagy Mihály IV., Ottimán Demeter, Csegedi András, Sándor Mihály, Mészáros J. IV., Bölkei János, Kecskés István II., Szabados Elek, Galucz János, Jurcza Sándor, Muresán Sámuel, Darabos Péter, Kutsera Miklós, Körmendi Mihály, Mógor József, Fodor László, Bardócz Albert, Rabi József, Máté György, Lakos Lajos, Vasadi László, Bakó Imre, Kovács József, Hava György, Kiss József I., Riszta Miklós, Vida József, Vass Lajos II., Vödör János, Péter Gyula, Hegedüs János, Bagosi Gyula és Klusóczki Gyula csendőrök, a jelen háború folyamán, úgy a közbiztonság terén, mint a hadügy érdekeinek előmozdítása körül kifejtett ügybuzgó és eredményes szolgálataikért.

SZÁNTÓ JÓZSEF

gépáruháza 18 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyikerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tünélküli beszélőgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

VÁRNAY L. SZEGED

csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek teljes raktára.

**Fiókok: Budapest, VI., Gyár-utca 26.
Nagyvárad, Rulikovszky-út 22.**

Fontos értesítés!

A háború okozta személyzethiány miatt csak **szegedi főüzletünk**-ből intézzük el a postai küldeményeket, azért a megrendeléseket, pénzküldeményeket és levelezéseket **Szeged, Kárász-utca 9.** címre kérjük.

Az új Honv. Min. rendelettel rendszeresített táborig

csendőrségi sapkák

és **acézöld hajtóka**
posztó már kapható. ::